

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
na celo leto naprej... K 84—
na pol leta " " " " 42—
na četrt leta " " " " 21—
na en mesec " " " " 7—
Slovenstvo celoletno K 95—
Sobotna izdaja:
za celo leto " " " " K 15—
za slovenstvo " " " " 20—

SLOVENE

Inzerati:
Enostopna pettivrsta (59 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat " " " " po K 1-20
uradni razglaš. " " " " po K 1-80
Pri naročilu nad 10 objav
popust.
Najmanjši oglas 59/9 mm K 4—
Poslano:
Enostopna pettivrsta K 3—
izhaja vsak dan izvenredni po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 9. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 850 na naročilo in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-herc. 7563.

Dr. Windischer:

Omilitte duševno zaporo naše domovine.

Dolgo časa je že poteklo, kar v našo domovino ne smejo radi oblastvenih odredb prihajati tuje novine. S trdo roko se je ukinilo pred meseci dospeljanje nemških in laških časopisov. Prepoved se pa ne razteza samo na zasebnike; celo najvišja uradna mesta, javni in državni uradi tako kakor tudi uradna zastopstva ne smejo dobiti niti političnih, niti strokovnih niti ne takih listov, ki objavljajo zgolj postavbe in ukaze. Razumeti moremo, da je v resnih časih v državnem interesu in v interesu naroda potrebno, da se nadzoruje tuj tisk, ki s potvorenimi poročili bega in vznemirja lahkoverno ljudstvo ter potrjuje v državi neprijaznem duhu priseljeni ali nastanjeni tujci živeti. Naši ljudje in tudi siroke plasti razumnosti so stale močno pod vplivom nemškega in, kar je — žalostno, pod vplivom graškega časopisa. Ni izguba, če se je zaprla pot takemu nemškemu blagu v naše kraje. Vsled zgodovinskih razmer smo bili itak po vzgoji bolni nemške kulture, navzeti smo bili nemško-avstrijskega mišljenja. Treba bo dokaj časa, da se osamosvoji narod tudi duševno.

Od te plati se da prepoved nemških novin opravičevati in zagovarjati s tehničnimi razlogi, ali prepoved ima drugo stran. Vsled svoje absolutnosti, vsled svoje brezizjemnosti povzroča prepoved za nas same težko škodo. Kakor danes stvari stoje, je namreč položaj tak, da celo na publiciteti zelo zainteresirani vrhovni državni finančni urad, vodilni pravosodni uradniki, ki pripravljajo in delajo zakone, odvetniška in notarska zbornica, trgovska in obrtniška zbornica, in — least non least — uredništva naših dnevnikov stoje pod interdiktom. In to, gospoda državni krmilariji, je odločno za nas same slabo in škodljivo ter nam ne dela časti.

Z brezizjemno prepovedjo uvoza vseh nemških in laških informativnih virov v sedanjem času, ko se preureja svet, ko se dandana izdajajo najvažnejši finančno-gospodarski zakoni v sosednjih državah, s katerimi mi stojimo in bomo žal še stali dolgo po tisočletni skupnosti v tesnih odnosih, smo obsodili sami sebe v nesrečno duševno blokado. S tem, da se vzdržuje — na katerem mestu, ne vem — ta dolgotrajna zapora vseh najpotrebnejših informativnih virov, razorožamo sami sebe duševno na našo veliko in često nepopravljivo škodo. Ta nesijajna duševna osameljenost se da morda brez škode prenašati v albanjskih selih, pri nas pa in na Hrvaškem je

to nevzdržljivo. Vse, kar je prav, toda ta položaj ne sme in ne more dalje obstajati.

Kako naj recimo zastopa naš odvetnik in notar nevarno ogrožene gospodarske interese naših ljudi na ozemlju stare Avstro-Ogrske ali Nemčije, če celo njegova organizacija, odvetniška zbornica, nima nobenih vesti o novih zakonih in odredbah v teh krajih? Kako naj trgovska zbornica varuje in vodi koristi naše izvozne in uvozne trgovine, kako naj pripravlja novo carinsko ero, nove trgovske pogodbe, če ji je vsaka informacija o sosesčini in gospodarskih pokretnih v velikem svetu odtegnjena? Kako naj uredniki naših listov drže na potreben informativni višini svoje liste, kako naj se branijo in vodijo napade, če sploh ne vedo, kaj piše tujina za ali zoper našo državo? Kako naj zakonodajni oddelki finance, pravosodja itd. delajo, če niti državnih zakonikov tujih držav ne dobe v roke? Kakšna je šele denarna škoda za naše ljudi, če so popolnoma neobveščeni o današnjem denarnem trgu! Ker so nepoučeni, jih more vsakdo opehariti, kakor hoče. Le gotove banke imajo zase kratke brzojavne vesti, občinstvo pa ne more in ne sme misliti.

Teden dni sem skoro v Ljubljani, pa v nobenem našem listu nisem dobil prilike, da se poučim o stanju tujih valut, kaj se o pripravah na gospodarskem, finančnem, carinskem polju v drugih državah. Prijatelji, če bomo še naprej sami sebe duševno razorožali, smotno in sistematično omejevali, bomo kmalu izgubili umstveno zmoglost, braniti se proti sosedom, izgubljali bomo vsepovsod tekoče znanje strokovnjakov, ki ga rabimo krvavo na vseh poljih. Stroj brez olja ne teče, strokovno delo brez virov ni mogoče. V bližnji bodočnosti bomo vsepovsod imeli mnogo pogajani, sej, zborovanj s tujimi zastopniki. Prišli bodo strokovnjaki, izvrstno pripravljeni možje, da sklepajo z nami pogodbe. Ne podcenjujte nevarnosti, ki nam preti, če ne bomo mogli posiljati enakovrednih osebnosti v boj z uma svetlim mečem. Večina naših ljudi je bila vzgojena za izvrševalno in ne za vodilno službo. Prežvekovali smo, kar je »visoko ministristvo« na Dunaju po svojih ukazih serviralo; le redko smo si smeli in mogli dovoliti stvarno kritiko. V vseh velikih vprašanjih na gospodarskem polju so mislili drugi za nas. Da ne s pridom za nas, je jasno. Sedaj so drugi časi. Če se v teh težkih razmerah skušamo umstveno krepiti in držati vsaj za silo v tekočem, ne prepovedujte nam, vodniki mlade države, tega prizadevanja, ki nas stane itak truda in denarja.

Posledica avstrijskega centralistično-nemškega sistema je, da imajo na Dunaju izvrstno izšolan uradniški stroj v vseh

strokah ter izvrstno, že pripravljeno tvarino za vse resorte. Pri pogajanjih v Parizu to občutimo. Zato silijo tudi na Dunaju, da bi se smeli pogajati z nami neposredno. Vedo pač zakaj! Mi sami, iz vseh dežel, smo jim znašali tvarino za vse stroke. Oni imajo v tem oziru izvrstno dedščino in jo brezobzirno izrabljajo. Mi smo odločno v slabšem položaju pri obratovanju. Bodimo sedaj saj sebi nasproti toliko obzirni in dajmo našim vodilnim uradom, korporacijam, našim zakonodajnikom urednikom, strokovnjakom možnost, da bodo mogli dobivati redne informativne virov ter se usposabljati za težko delo v blagor domovine. Sedanji duševni zapori, umstvenemu interdiktju naj se napravi konec.

Quod Deus bene vertat!

Ministrska kriza.

Belgrad, 1. avgusta 1919.

Stojan Protič se je vrnil v Belgrad. V ponedeljek se sestane parlament. Posamezni poslanci že prihajajo v Belgrad, poseben pridni tisti, ki se štejejo v ministrskih krizah za kandidate. In teh je veliko.

Kriza je težka in ne kaže, da bo tako kmalu rešena. Moža, ki bi presekali gordijski voz, ki je danes zelo zapleten, še ni na pozornici. Morda pa je, toda skriva ga pajčolan politične diplomacije. Danes ni več boja med osebnostmi, temveč si stoje nasproti v ljuti borbi za prvenstvo dve najmočnejši stranki, ki sta bili le na papirju koalirane, a sta se sovražile in se sovražita na življenje in smrt. Demokratski zajednici se gre danes, da izpodrine srbsko radikalno stranko iz kabineta, da si pripori mesto načelnika kabineta in dobi tako absolutno vladno kabineta v svoje roke. Toda to ne bo tako lahko. To ve vsak, kdor pozna natančno parlamentarne razmere. Vsakdo ve, da obstoji demokratska zajednica iz najbolj različnih elementov, katere drži skupaj samo hipna politična korist. Naj potege le majhen veter in stebri te koalicije pod praporom »demokracije« bodo omajani. Posebno drži srbijske stranke v »Zajednici« — samo le sovražstvo proti starim radikalcem. Zatorej je jasno, da taka nestalna in raznolika spojitev strank ne more sestaviti večinske vlade. Ni nobenega dvoma, da je »demokratski« večinski kabinet samo iskrena in pobožna želja »demokratov«.

Posebno ljuto borbo vodijo srbski radikali proti demokratski stranki in v

prvi vrsti proti ministru notranjih zadev Svetozaru Pribičeviću. Zahtevajo brezpartijsko Pribičevićovo glavo ter hočejo, da dobi mesto notranjega ministra kak star radikalec, če ne pa vsaj mož, ki ni član demokratske zajednice. Zato je razumljivo, da je v tej krizi Pribičević zelo nervozen, da teka za regentom in si išče zavetnikov. In z njim so nervozni njegovi najintimnejši politični prijatelji. Posebno je »demokratske« politične kroge in pa »demokratsko« publicistiko spravil iz ravnotežja Protičev odhod v Zagreb.

Pomembnost in težkoča te politične krize obstoji v tem, da pomeni ta kriza uvod volitvam v ustavotvorno skupščino. Kdo naj vodi volitve? »Demokrati« s Pribičevićem na čelu ali stari radikali? To je danes vprašanje. Kdor pozna spretnost srbskih radikalnih voditeljev v parlamentarnem boju in nespravljivost ter samoderživo Pribičevića, ta ve, da je kriza zelo, zelo težka. Radikali napovedujejo Pribičeviću kot notranjemu ministru in kot morebitnemu načelniku nove vlade boj do skrajnosti. In verjetno je, da bi v tem slučaju nastopili v zbornici tudi s hrupno obstrukcijo.

Vse pričakuje z napetostjo, kako se bo ta uvod k volitvam v ustavotvorno skupščino razvil.

Jugoslovanski klub in v njem zastopana Jugoslovanska ljudska Stranka ve, kaj ji je storiti. Kot najbolj disciplinirana in najbolj enotna skupina stoji danes ob strani in čaka, gotova svojih smernic in svoje stvari. Vsa snubljenja te ali one strani, tega in onega časopisja puščajo Jugoslovanski klub hladnega.

Naj se borba za uvod k volitvam v konstituanto razvije tako ali tako, Jugoslovanska ljudska Stranka bo vedela, kaj ji je storiti.

Tabor na Koroškem.

Dne 15. avgusta se vrši v Sinčivasi manifestacijski tabor, kjer bo slovenski Korotan ob navzočnosti bratov iz Stajerske in Kranjske veličastno proglasil svojo neupogljivo voljo po združitvi z Jugoslavijo. Narodni svet za Koroško pozivlja zato vse, ki čutijo narodno, da pridejo ta dan v Sinčovoas. Vsa društva naj se pripravljajo, da svedčano nastopijo na taboru, kakoršnega še ni bilo na Koroškem. Zastave telovadnih in drugih društev naj ponosno vihrajo in družijo rodne brate. Slovenska pesem naj mogoče doni po naših tleh, ki so prepojena z žulji in krvjo naših najboljših mož. Vse pa naj takrat prešinja vseobjemajoča ljube-

LISTEK.

Doživljali poslednjega Abenseraga.

Spisal F. de Chateaubriand. — Prevel M. Jarc.

Predgovor.

Za razumevanje pričujoče povesti moramo vedeti iz španske zgodovine sledeče: V Španiji so v srednjem veku dolgo gospodarili Mauri (Arabci), ki so imeli namen, od tu po celi Evropi razširjati mohamedansko vero. Sprva so zmagovali in vse jim je šlo po sreči (v 7. stoletju), toda za časa vladanja Ferdinanda Katoliškega so doživeli odločen poraz, ko je padla njihova zadnja postojanka mesto Granada (leta 1492.).

Od tu se pričinja sledeča povest.

Ko je moral Boabdil, poslednji kralj Granade zapustiti kraljestvo svojih prednikov, se je mudil še par trenutkov na vrhu gore Padul. Od tu doli je pregledal morje, gore katerega je nameraval nesrečni knez odjadrati v Afriko; od tu je videl tudi Granado in reki Vega in Jenil, ki se je na njihovih obrežjih nahajalo taborišče Ferdinandovo in Izabelino. Ob pogledu na to krasno pokrajino in ciprese, ki so še tu pa tam pričale o grobovih Mohamedancev,

se Boabdil ni mogel zdržati solz. Njegova mati Aiksa, ki ga je spremljala v pregnanstvo, se mu je pri tem nasmejevala: »Le jokaj sedaj kakor ženska za izgubljenim kraljestvom, ki ga kot mož nisi umel braniti.« — Šla sta po gori navzdol in Granada je za vedno izginila iz njihovih oči.

Ostali Mauri, ki so bili deležni usode svojega kralja, so se razkropili v Afriko. Plemena Zegri in Gomeli sta se ustavila v državi Fes, ki je bila njihova nekdanja domovina.

Vanega in Alobi so si izbrali za očetnjo obalo od Orana do Alžira, Abenseragi pa so se naselili v okolici Tunisa. Prav blizu razvalin stare Kartagine so ustanovili kolonijo, ki njene prebivalce še danes nazivamo afriške Maure.

Vsi ti rodovi so ohranili v tej novi domovini spomin na svojo staro prejšnjo očetnjo. Še vedno so se spominjali paradiza okolice granadske in matere so svojo deco uspavale s petjem romanc Zegrov in Abenseragov.

Vsakih pet dni so molili v mošeji, koprneče zroči proti Granadi in prosili Allaha, da bi jim povrnil ono blagoslovljeno deželo. Zastonj je nudila dežela lotofagov pregnancem svoje sadeže, svoje studence, sočne travnike in blesteče sonce, kajti proč od zlatih stolpov ni zanje bilo ne hladnega sadija, ne bistrice vode, ne sočnega zelenja, ne vriskajočega solnca. Če si po-

kazal takemu pregnancu ravnino bagradsko, je otožno zmajal z glavo in iz njegovih prsi se je izvil pritajen vzdih, plakajoč vzklil »Granada«.

Še najbolj so pa bili Abenseragi navzani na svojo staro domovino. S črno otožnostjo so zapustili zemljo, ki je bila pozorišče njihovih bojev in slave, zemljo, ki se je preko nje tako često oglašala njihova bojna slava, »čast in ljubezen«.

In ko tu, v pustinji, niso več rabili kopja in niso več mogli krasiti si glav s čeladami, so se začeli baviti z nabiranjem in opazovanjem zdravilnih zelišč, in to njihovo opravilo so ravnatoko čislali kot vojaštvo.

Tako si je ta bojeviti rod, ki je preje v krvavih bitkah povzročal težke rane, vzdal nalogo te rane celiti. Seveda v njih je vedno tlelo ono nagnjenje do ranocelstva, saj so celo njihovi plemenitaši obvezavali rane svojim nasprotnikom, ki so jih ravnokar ranili s svojim mečem.

Neka teh družin, ki je preje v Španiji živila v razkošnih palačah, je sedaj prebivala v koči, osamljeno od ostalih, ki so stanovale ob vznožju gore Mamalifa, ona pa je živila v borni hišici med razvalinami Kartagine, ob morju, ravno tam, kjer je nekoč sveti Ljudevit izdihnil svoje življenje na grmadi in kjer še danes opaziš mohamedansko pustinjo.

Na stenah te koče so bili pritrtjeni

ščiti iz levje kože, ki so na modrem polju kazali slike dveh divjakov, kako s kijem razrušujeta mesto. Okrog te slike so stale besede: »To je nekaj malenkostnega.« Bilo je orožje in geslo Abenseragov. Poleg ščitov je viselo kopje okrašeno z belimi in modrimi zastavami, viseli so burnusi, plašči iz vtkanega atlasa in vse to je blestelo med bodali in meči. Tu in tam si opazil tudi oklepne rokavice, z dragimi kameni okrašeno zobovje, velike srebrne strele, dolge meče, ki so jim nožnice stale roke knežinj in iz suhega zlata izdelane ostroge, ki so jih nekda izsolde, živivre in Oriane lašnoročno pripelpe postavnim vitezom.

Pod temi zmagalnimi trofejami si našel po mizah znake mirnega, tihotnega žitja: tu so bile rastline, nabrane po vrhovih Atlasa in v saharški puščavi, nekatere celo iz granadske ravnine. Deloma so služile za olajšanje in popravljanje telesnih hib, deloma pa, ker imajo moč blagodejneg vpliva na duševne boleti, saj so Abenseragi cenili posebno vse, kar je služilo za lečenje telesnih bolečin, in kar je uničevalo brezplodno sanjarenje in vedno varljive nade v bodočnost. Na žalost pa so imele te rastline ravno nasproten učinek in često je bil vonj kateseribodi rastline iz njihove izgubljene domovine pravi strup za te uboge izgubljence.

(Dalje.)

zen posebno do naših koroških bratov, ki jim je bila dozda usoda najbolj nemila. Na svidenje torej dne 15. avgusta v Sinčavasi. Narodni svet za Koroško.

Slovenska dijaška zveza.

Letos po večletnem, neprostovoljnem odmoru zopet sklicuje SDZ vse slovensko katoliško narodno dijaštvo na skupno zborovanje v Ljubljani. Ogromno dela čaka dijaštvo v dneh od 7. do 9. avgusta. Ne bo to samo manifestacija, ne bo samo revizija čet, ampak naj bo za zborovanje poleg vsega tega posvečeno tudi naši notranji konsolidaciji in zanesljivosti, predsodkov prosti orientaciji na zunaj. Leta strahote so našemu pokretu povsem izpodmeknila tla in zanesla silno opustošenje v naše vrste. Čas je, da potegnemo končno debelo črto pod vse to in začnemo na novo stran. Ako smo trpeli številno, naj to nikogar ne ustraši. Veliko število ni treba, da je jamstvo za absolutno resnico. Ako se je morda tu in tam odkrušil morda tudi kak kamenček naše idejne zgradbe, naj nas tudi to ne zbeha! Odkrito in jasno si te dni stopimo nasproti in brez pridržkov si povejmo vse, kako je in kako naj bo! Referenti bodo na široko začrtanih predavanjih podali okvir, ogrodje, splošne smernice, ki so in ki bodo za naše vrste veljale vedno. Podrobno izdelan praktičen program nam podaja sekcije, ki zborujejo vsako popoldne. Poleg literarne, srednješolske in abstinentne si je obširno in važno nalogo zastavila letos kult. soc. sekcija. Po tako predrugačenih življenjskih razmerah čakajo našega dijaška povsem nove naloge. Kako nam bo nastopati izobraževalno med našim kmetijskim ljudstvom, kako med delavstvom, kake nove točke kulturnega in socialnega dela v počitnicah nam bo privzeti v naš konkretni program, kako se razmaknemo sedaj, ko bo gros dijaštva končno enkrat mogel študirati v domovini, na domačem najvišjem zavodu, vse to v velikih obrisih in še mnogo drugega bo predmet kult. soc. sekcije. Torej predvsem podrobne, praktične strani našega gibanja. Brez pompa, brez oficijelnosti, v prijateljskem pogovoru si najdemo pravo pot za bodoče leto in ustvarimo s tem soliden temelj naši ferijalni organizaciji. Sploh vse, kar zadeva praktično izvajanje našega programa, vse to treba pretresti, fiksirati in porazdeliti. Zato pa je vabljen k pogovoru vsak, ki so mu pri srcu načela naše organizacije in ki ljubi delo in hoče tudi sam sodelovati s svojimi razpoložljivimi močmi pri ureditvi naših načel. Zato dobrodošel vsak!

P. J.

Opupen klic iz Prekmurja.

Radgona, 2. avgusta 1919.

»Murska Straža« je dobila včeraj po skrivni poti pismo iz Prekmurja, ki se glasi v pravilni slovenščini tako-le:

»V imenu vsega prekmurškega prebivalstva prosimo pomoči. Odločilna ura je potekla, zato se z obupno žalostjo obračamo k našim bratom in njihovi vladi. Pravkar so Mažari razglasili nabore od 18. do 45. leta. Gotovo bodo nas vse pobrali in spravili v notranjost Mažarske. Ko smo te dni čitali v 15. številki »Murske Straže«, da pripade Prekmurje Jugoslaviji, smo se zelo razveselili; bojimo se pa, da nas bodo boljševiki prisili v boj proti vam, zato prosimo v zadnji uri, da nas rešite, sicer smo izgubljeni za vselej. Pričakujemo vas z zaupanjem in prosimo vsak dan, da bi vam dal Gospod nebes in zemlje svoj blagoslov ter vas pripeljal z vejo miru na naša tla, da bi tudi mi občutili radost one svobode, katero uživajo bratje onkraj Mure. Dalje vam pišem, da so boljševiki odpravili vero in vrhli križe iz naših šol. Uvidevamo, da tukaj ni več obstanka za nas; rajši pometamo ceste v Jugoslaviji, nego da živimo pod mažarsko vlado. Ako res pripademo vam, dajte nam puške in streliva, da stopimo pod vaš prapor, ker nočemo biti sužnji na lastni zemlji. Ako pa nam ne morete pomagati, tedaj bomo morali k vojakom, kakaj zoperstavljati se ne more nihče: Gre za življenje ali smrt. Poslali nas bodo delat na tuja polja, doma pa bodo zatrli zadnje sledi panonskih Slovencev. Sedaj ne nastopajo preostro, toda ko nas ne bo doma, bo pela druga. Mi bomo delali in se borili za Mažare, oni pa bodo tlačili naše starše, žene in otroke. — Nabor se prične 31. julija, zato prosimo nasveta, kaj naj storimo. — Pisal bi vam še več, toda ne morem vsled žalosti. Mi Prekmurci bi že davno obupali, toda naše ljudstvo je verno in navzlic vsemu še zvesto Jugoslaviji. Še enkrat vas

rotim, da nas ne pustite v tem obupnem položaju in pošljete nemudoma na Prekmurje vaše hkrate in zmagovite čete. Bog živi Jugoslavijo! Neimenovan prekmurški Jugoslovian.

Ali to ostal ta obupen klic samo glas vpločega v puščavi? Ravnokar se vrši žetev na bogatem Prekmurju, in boljševiki bodo spravili ogromne množine žita na Mažarsko. Ako bo Jugoslavija zasedla Prekmurje septembra, bo morala še dovažati živila, da se preživi ta slovenski Banat. Ali ni nikjer nobene »antantne« komisije, ki bi vsaj protestirala proti mobilizaciji v ozemlju, ki je tudi za pariško konferenco nesporno, če ni že definitivno pripoznano državi SHS?

Nov načrt za rešitev reškega vprašanja.

LDU Trst, 1. avgusta. »Il Lavoratore« poroča iz Rima glede reškega vprašanja: Italijansko in francosko časopisje se je zopet začelo baviti z reškim vprašanjem. Mnogo predlogov je bilo že predloženih, toda vsi so ostali brez uspeha. Toda najlogičnejši in najizdatnejši predlog za neposredna pogajanja med Italijani in Jugoslavlani sta Orlando in Sonnino zavrnili, ker sta se zanašala na posredovalce, katerih edini interes je bil, da vzdržijo napete odnose med Italijo in Jugoslavijo. Sedaj prihaja zopet nov načrt na dan. Po tem načrtu bi se luka ločila od mesta samega, ki bi pripadlo Italiji. Luka in železnice bi se podvrgele upravi Zveze narodov. Italiji bi pripadel tudi Zičjev, ki se nahaja na vzhodnem delu luke. Ves ostali del luke (prosta luka): Delta, Barroševa luka, vsi železniški objekti na Sušaku in železniški progi Reka-St. Peter in Reka-Zagreb bi bili internacionalizirani in postavljeni pod upravo Zveze narodov. Ozemlje od železniške proge s Kastvom vred, Liburnija in druga popolnoma slovanska središča bi bila priklopljena Jugoslaviji. Med železniško progo in morjem bi ozelek ozemljski pas zagotovil teritorialni spoj med Reko in italijansko vzhodno mejo. Ta načrt je baže iz ameriškega vira. Spominja na načrt, ki sta ga dva italijanska časnikarja predložila prve dni junija ugledni osebi, namreč, naj bi se del vzhodne Istre priklopil Jugoslaviji, Italija pa bi dobila kot odškodnino mesto Reko.

Po »Restu del Carlino« bi imela ta rešitev dve prednosti: zagotavlja mesto Reko Italiji in ustvarja tudi teritorialni spoj; določa mejo Rečine, proča reškemu prebivalstvu gospodarske koristi, ki prihajajo od prometa v pristanišču; ne ogroža starih meščanskih pravic, ker ni tudi prej prosta luka pripadala Reki, temveč Mažarski; končno daje brezpogojna jamstva za svobodno trgovino vsem narodom iz ozadja.

»Resto del Carlino« vidi v tej rešitvi tudi škodo: prvič se s tem uniči Trst, drugič se vrine na italijanski Jadran Zveza narodov in se odpovedo vrata njenemu neposrednemu gospodarskemu in potem političnemu vplivu na vse ogromno podonavsko ozemlje, to je na ozemlje in narode bivše avstroogrske države.

»Secolo« pripominja, da se šele sedaj poizkuša predlog, ki bi se bil moral najprej predložiti. Italijanska taktika bi bila morala točno ločevati mesto Reko od reške luke in zahtevati za Italijo samo mesto. Tako bi bili Italijani prišli v nasprotje samo z Jugoslavlani. Italijanska delegacija je pa zahtevala mesto in luko in je tako prišla v navzkrižje z vsemi narodi, ki trgujejo v Jadranu.

»Lavoratore« pripominja: »Kaj izhaja iz tega razmotrivanja? Ponesrečenje diplomacije, nič drugega; bedaste namene reševanja narodnih vprašanj potom neskončnih intrig, namesto potom pametnih in neposrednih pogajanj med prizadetimi narodi. Predvsem bi se bili morali pogajati medsebojno Italijani in Jugoslavlani, trezno in pošteno. Prilike ni manjkalo. Nasprotno: prilike so se ponudile. Toda Orlando in Sonnino sta pokazala, da se želita izogniti tem pogajanjem in sta tako igrala Clemenceaujevo igro, ki je medtem, ko je bila Italija vsa vglobljena v reško vprašanje, izdajal gospodarske interese Italije.

LDU Lyon, 4. avgusta. (Brezlično.) »L'Avenir« poroča, da po obvestilih iz merodajnega vira odputuje Tittoni prihodnje sredo v London, ker se je dosegel popoln sporazum s francosko delegacijo v vseh vprašanjih, ki se tičejo Italije. Reško vprašanje se namerava rešiti na ta način, da bo mesto Reka pripadlo Italiji, prosta luka pa bi se postavila pod nadzorstvo Zveze narodov. Italija bi se odovedala iz-

datnemu delu svojih zahtev v Dalmaciji. Vprašanje Male Azije bo predloženo Zedinjenim državam v odločitev.

Iz Madžarske.

Rumuni v Budimpešti.

LDU Budimpešta, 3. avg. (DKU.) Rumunske čete so dospеле do mesta Budimpešte.

LDU Budimpešta, 4. avg. (DunKU.) — Brezlično.) Poročevalci velikih angleških in ameriških listov poročajo v Pariz, da rumunske čete režejo telefonske linije, da so pretrgali železniško progo pri Budimpešti, da plenijo ogrske avtomobile, naložene z živili, da streljajo s topovi na hiše, da ropajo in plenijo v vzhodnih predkrajih Budimpešte. Prebivalstvo, ki je bilo popolnoma mirno, je sedaj zelo razburjeno. Vojni minister Haubrich je odklonil vsako odgovornost za morebitne spopade. Rumuni odpeljujejo ogrske vojaške v Budimpešti, položaj je zelo kritičen. Verjetno je, da bo tekla kri. Rumunskim glavnim četam naj bi se po možnosti zabranilo, da pridejo v mesto. Dasiravno je podpolkovnik Romanelli osebno izročil Clemenceaujevo povelje rumunskemu divizijskemu komandantu, korakajo Rumuni še dalje v mesto ter je rumunski poveljnik sporočil Romanelliju, da bo v notranjosti Budimpešte čakal na daljnja povelja.

LDU Pariz, 3. avgusta. (DunKU.) Francoski minister za zunanje stvari francoskemu poslaniku v Bukarešti. Nujno. Sporočil sem vam brezlično brzojavko, ki jo je predsednik mirovne konference poslal poveljniku italijanske vojaške misije v Budimpešti. Glasom določb tega sporočila, ki obsegajo sklepe vrhovnega sveta aliranih in asociiranih držav, zahtevajte nujno pri rumunski vladi, da ustavi svoje čete takoj na onih mestih, kjer se nahajajo sedaj. Obvestite me o uspehu svoje intervencije.

Ententni pogoji novi ogrski vladi.

LDU Budimpešta, 3. avgusta. (DKU.) OKU javlja: Vojda budimpeštanske italijanske misije podpolkovnik Romanelli je sporočil ogrski vladi brzojavko, ki mu jo je poslal predsednik mirovne konference Clemenceau. Ta brzojavka pravi med drugim: Kot priznana baza za razmerje med aliranimi in asociiranimi državami in med Ogrsko morejo veljati izključno samo nastopne točke: 1. Pogodba o premirju z dne 12. novembra 1918; njene pogoje, osobito kar se tiče demobilizacije, mora spoštovati tudi nova ogrska vlada; 2. sporočilo mirovne konference od 13. junija t. l. glede določitve onih črt, na katerih morajo ogrske čete ostati ob čehoslovaški in rumunski meji; 3. Svet alirancev bo od rumunske vlade zahteval samo toliko, da bo ustavila svoje čete v oni črti, kjer se sedaj nahajajo, radi napada, ki ga je izvršila ogrska vojska, ter tako dolgo ne bo zahteval, da umakne Rumunija svoje čete na črto določeno dne 13. junija, dokler se nova ogrska vlada ne podvrže punkcijam pogodbe o premirju.

Segedinska vlada ne priznava budimpeštanske.

LDU Dunaj, 3. avgusta. (ČTU.) — Korrespondenca Express poroča: Segedinska vlada ne priznava budimpeštanske vlade, perhorecira njeno sestavo in njene namene. Ne priznava nobene vlade, ki ne zastopa Ogrske, temveč samo Budimpešto in tudi v Budimpešti samo en sloj. Segedinska vlada ne bo napravila nobenih korakov, da bi se približala budimpeštanski vladi, je pa pripravljena pogajati se o sestavi koalicijske vlade, ako bi budimpeštanska vlada to predlagala.

Samomor ogrskega poverjenika.

LDU Dunajsko Novo Mesto, 2. avgusta. (ČTU.) Bivši ogrski poverjenik Tibor Szamuely je izvršil samomor. Poizkušal je ubežati iz Budimpešte preko Sauerbrunn ob nižjavevstrijski meji. V ta namen se je zvezal z nekim komunistom iz Pernitza, Strohschneiderjem, ki naj bi mu pomagal pri prehodu preko meje. Strohschneider je šel čez most preko Litve na ogrska tla, kjer se je sestal z Szamuelyjem in ga je na hrbtno prenesel čez Litvo na avstrijska tla. Tam ju je ustavila žendarmerska patrulja, ju aretirala ter odvedla v žendarmersko kasarno v Dunajskem Novem Mestu. Tam so oba takoj preiskali. Prvega so preiskali Strohschneiderja. Med tem pa, ko je žendarmerska preiskovala Strohschneiderja, je Szamuely potegnil revolver in se ustrelil v prsa. Takoj je padel na tla nezavesten. Pri prvi preiskavi se je zdelo, da je že mrtev, nekaj minut pozneje pa je zopet dajal znake življenja, nakar so ga za silo obvezali in prepeljali v vojno bolnico. Med potoma pa je umrl. Mrliča bodo ponoči prepeljali v Sauerbrunn in ga bodo najbrž tam pokopali na židovskem pokopališču.

Država SHS.

Naše meje na mirovnem posvetu.

LDU Bern, 3. avgusta. Jugoslovanski tiskovni urad poroča 2. t. m. iz Pariza: Včeraj se je vrhovni svet pečal z mejami kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev proti Nemški Avstriji v celovški kotlini, kakor tudi proti Madžarski in Banatu. Vrhovni svet je nato pričel razpravljati o zahtevah jugoslovanske delegacije, da se popravijo določbe gospodarskega značaja v bolgarski mirovni pogodbi, zlasti pa one točke, ki se nanašajo na povračilo živine.

»Temps« o Črnigori.

LDU Pariz, 2. avgusta. »Temps« priobčuje nastopno: Srbska vlada pošilja še vedno transporte vojnega materiala in ojačenja čet v Črnogoro. Čete se zakopavajo in se bore proti prebivalstvu, ki se upira okupaciji Črnogore. Na ta način Belgrad ne demobilizira, ampak še nadalje vrši nasilno rekrutiranje. Novi rekruti prehajajo na stran upornikov. Okoli 300 črnogorskih rodbin iz obmejnih mest je pobegnilo v Skader, da se umaknejo Srbom. Črnogorska vstaja se širi brez zadrževanja. Uporniki so nedavno zavzeli Kolašin, glavno mesto okrožja. Zahtevajo, da se zaprti Črnogorci spuste na svobodo, nadalje da srbske čete evakuirajo Črnogoro in da se naj Črnogora obnovi s tistim pravom, kakor druge žrtve vojne: Belgija in Srbija.

K temu poročilu dodaja belgrajska vlada službeno: Z ozirom na to, da je pariški »Temps« objavil neresnico, smo mu mi večkrat, izjavili vsled lažljivih poročil o Črnigori, sporočili dokumentirane dementije, na podlagi katerih se vse njegove informacije o stanju v Črnigori izkazujejo kakor zlobne izmišljotine. Kljub vsemu temu pariški »Temps«, kakor se vidi iz zgoraj navedene depeše, daje še nadalje svoj prostor na razpolago osebnim pristašem prejšnjega kralja Nikola, da se borijo Črnogorci proti narodnemu ujedinjenju, in prinaša najbolj neverjetne in najbolj ostudne izmišljotine o razmerah v Črnigori.

Iz zasedenega ozemlja.

LDU Trst, 2. avgusta. Uradni list »Osservatore« objavlja naslednjo naredbo italijanskega vrhovnega vojaškega poveljništva: »Oni deli žirovske občine v logaškem političnem okraju, ki se nahajajo tostran premirne črte, se pripajajo krajevni občini spodjeidrijski v istem političnem okraju.«

Civilni gubernator v Trstu.

Trst, 3. avgusta. »Edinost« poroča o prihodu novega civilnega gubernatorja. Včeraj popoldne je došel v Trst novi civilni gubernator, italijanski poslanec in bivši minister Ciuffelli, ki je zamenil dosedanjega vojaškega gubernatorja generalnega poročnika Pettittija. Na izhodnem peronu, okrašen z zelenjem in italijanskimi trobojnicami, ki je bil pridržan samo za povablence, se je zbrala precejšnja množica, med katero pa je prevladovalo častništvo na čelu odhajajoči gubernator Pettitti, ki je ob svojem prihodu zelo prijazno pozdravil škola dr. Karlina, ki je tudi prišel pozdravljat novega gubernatorja. Navzočih je bilo tudi par družtev ter nekoliko šolskih otrok in rikrestorijancev z zastavami, in potem veliko število zastopnikov raznih oblasti in drugega občinstva. Videli smo tudi angleške in francoske uniforme. Jugoslovanski in socialdemokratsko prebivalstvo ni bilo oficijelno zastopano pri sprejemu. Ko se je pripeljal vlak pod lopo, je godba zaigrala italijansko kraljevko. Novega gubernatorja sta prva pozdravila general Pettitti in komisar za tržaško občino, dr. Mosconi, nakar sta ga spremljala ob špalirju množice, predstavljajoč mu razne dostojanstvenike, med njimi tudi škola, s katerim je novi gubernator izpregovoril par vpludnih besed, in zastopnike korporacij, od izhoda, kjer so stali v špalirju mestni stražniki z mestno zastavo. V izhodni čakalnici, ki je bila okrašena z zelenjem, preprogami in italijanskimi zastavami, se je novi gubernator, stoječ ob desni generalu Pettittiju, zahvalil za sprejem, obetajoč, da bo posvečal vse svoje moči svoji nalogi in proseč vsestranske podpore za čim uspešnejše izpolnjevanje te naloge. Nato je z generalom Pettittijem in komisarjem dr. Mosconijem sedel v avtomobil in se ob pozdravnih vzklikih precejšnje množice, ki se je zbrala pred izhodom, odpeljal v gubernijsko palačo.

Politične novke.

+ K današnjemu uvodniku pripominjamo, da bi morali biti po naši misli dovoljeni v Jugoslaviji resni inozemski listi za vse občinstvo. Ne delamo razlike med »nerazodno maso« in razumnostjo, če raditega ne, ker je težko določiti mejo. V

Čehoslovaški republiki tudi ne poznajo te razlike in so dovoljeni tuji časopisi za vse. Isto je v Nemčiji, Nemški Avstriji, na Angleškem in vseh drugih demokratičnih državah. Nele načelo demokracije, temveč tudi koristi našega gospodarstva, naše znanosti in politike nam narekujejo to stališče.

+ Imenovanje djakovskega škofa. Katoliški list »Avvenire d' Italia« piše k imenovanju Aksamoviča za djakovskega škofa: Imenovanje Aksamoviča na djakovsko stolico ni še nikakor izvršeno dejstvo. Na drugi strani sveta Stolica ni vezana na nikak dogovor glede imenovanja škofov in to iz več razlogov: konkordat z Avstrijo ni več v veljavi, konkordat s Srbijo ni nikdar stopil v veljavo, končno ne obstoji noben dogovor med Jugoslavijo in sveto Stolicco, ki še ni priznala jugoslovanske države. Popolnoma naravno je, če ima belgrajska vlada izraziti kako željo, naj skrbi za oficijelne stike s sveto Stolicco s pomočjo konkordata. Potem ne bi prišlo do nikakih nesporazumov.

+ Položaj na Balkanu. Sobotni begrajski »Trgovinski Glasnik« piše v uvodnem članku: Balkansko vprašanje, ki je bilo eno glavnih vzrokov, zaradi katerih je nastala svetovna vojna, ostane še nadalje nerešeno. Zamenjali so se samo sovražni činitelji, ki preprečujejo končno rešitev problema. Neobhodna potreba nadaljnjega obračunavanja potom vojne k novim nasprotnikom svobode in samostojnosti balkanskih narodov ostane tudi nadalje v popolni veljavi. Taka rešitev balkanskega problema ne znači nič manj kot paraliziranje vseh koristi, ki bi jih imela dobiti naša država z izhodom na Jadranskem morju. Pred našimi pristanišči v našem Primorju se dajejo naši otoki Italijanom, kar ne pomenja nič drugega kakor stalno sovražno ogrožanje našega svobodnega gospodarstva gibanja po morju. Z ustanavljanjem nekake brezmiselne države Reke se ustvarjajo stalne zapreke vsem našim prometnim in gospodarskim interesom. Najvažnejši točki našega izvoza na morje. Na našo veliko žalost se mora sprijazniti z dejstvom, da še ni došel čas našega dela in da nas je konferenca naših prijateljev in zaveznikov obsodila, da moramo svojo svobodo in neodvisnost odkupiti z bojem od zaslepljenega nasprotnika, ki ne vidi niti svojih interesov, niti nevarnosti, katerim jih izpostavlja vsled svoje grabežljivosti po tujem imetju in svojim stremljenjem, da postavi svoj nogo na Balkan in da zamenja mrzko avstrijsko-nemško politiko. Mi moramo odkrito pogledati v oči novemu položaju, ki je ustvarjen na Balkanu s tako rešitvijo balkanskega vprašanja, ki je prava negacija vsega onega, kar je bilo proglašeno kot naloga in svrha svetovne vojne. Gledati moramo v oči eventualnemu skupnemu nastopu Italije z Bolgarijo, ako se zadnja še ni dovolj naučila iz svetovne vojne. — Vse ostalo je zaplela cenzura.

+ Nemčija naj plača. Razen tekočega denarja bo Nemčija plačevala s premožem, ladjami, gradivom, kemičnimi izdelki. V to svrha bo morala proizvajati in izvažati. Čim pa se bo to vršilo na debelo, nastane za entento sledeči dilema: Ali pusté upniki Nemčiji ves mogoči razvoj in razmah, da pridejo čimprej do svojega plačila. Nemško blago se bo produciralo s cenejšimi delovnimi stroški, spričo nizke nemške valute: zato bo uničevalno tekmovalo z ameriškim, belgijskim, britanskim, francoskim in laškim blagom. V nekaj letih bi bili zavezniki izplačani, a utegnili bi medtem zgubiti svoja tržišča in dobiti doma množico brezdelnikov. Ali pa se zaščiti vsak narod zoper nemško konkurenco z ovrhalnimi pristojbinami, čezmerno brodarino, bojkotom ali drugače. Takisto pa bi se zmanjšala plačljivost Nemčije — v škodo upnikov, hkrati pa bi se odrinilo nemško blago proti nevtralcem in Rusiji. Iz teh dežel bi se na ta način izpodrinili antantni izdelki. To daje »Tempsu« dosti misliti. Znižana vrednost nemškega kurza povzroča dvojce: Nemec mora dvakrat, trikrat tako robotiti, če hoče prinesiti enako vrednoto na mednarodni trg; obenem pa bo nemški delavec, ako se popirne posla s potrebno vnašom, odjedal kruh delavcem vseh ostalih držav, ker je plačan in ker sam plačuje svoje izdatke dva- do trikrat ceneje nego pri drugih narodih. To krivično razmerje obsoja nemškega delavca k prenaporu (sweating system), od katerega bodo imeli samo posredniki svoj dobiček, zajedno pa obsešno škodijo obrtništvu in kupčiji drugih dežel. Na eni strani kakor na drugi pretijo zmešati družbeni red. Temu stanju morajo od pomoči vsi narodi, tudi Nemci. V ta namen bi se morda kazalo domeniti, naj plača nemško blago ven gredé pristojbino ad valorem, čegar višina bi se presledkoma revidirala in znesek preračunal z ozirom na dva činitelja: količino dela, ki je utelešeno v cenjenem predmetu, in stopnjo nemškega kurza. Kakorkoli pa bi se uredila ta zadeva, produkt takse bi se izročil komisiji za popravila. Potemtakem bi bil uspeh dvojni: Prvič bi hasek, izhajajoč iz nemškega izvoza, redno in pregledno prispeval za poplajanje nemškega dolga, namesto, da bi sestekal povečini

med ljudi, ki jim leži na produkciji v Nemčiji. Zraven pa bi se zavezniške in prijateljske države izognile nevzdržljivemu tekmovanju, ne bilo bi jim sila zapreti deloma svojih tvornic, niti se braniti z raznimi zaporami.

+ Poincaré ne bo več kandidiral. Poslovna doba predsednika Poincaréja poteče 17. februarja 1920. Predsednik se je izrazil, da nikakor ne bo več kandidiral, temveč da bo sprejel samo svoje staro mesto, kot senator departementa Meuse.

+ Splošna stavka v Ameriki? »B. Z. am Mittag« poroča iz Rotterdama: Predsednik ameriške železnice osebne uprave Filiam Lee je pri preiskovalni komisiji o velikih stvarkah železničarjev izjavil, da so Amerikanci radi velike draginje živili na pragu velike splošne stavke. Ako kapital in delavci ne bodo našli pota, da bi delali vzajemno, bodo izbruhnili v Ameriki nemiri, kakršnih še nihče ni videl.

Jože Staběj:

Orlovska akademija.

Da je bila sobotna Orlovska akademija v Ljudskem domu Orlovski Zvezi v čast in napredek, je gotovo. Nočem sicer trditi o kakšnih docela uspešnih proizvajanjih, niti o bogve kakšni sijajnosti večera; a radi stvarnosti moram pritriliti sodbi vseh, ki so bili navzoči, da je akademija v organizaciji sami velik korak naprej in da v danih razmerah nihče ni pričakoval toliko.

Učinek te prireditve je, da so se vneli tudi vsi oni za Orlovstvo, ki so mu do pred kratkim še odrekali njegov velik pomen za naše gibanje. Številni predsodki, ki so krožili prej med nekaterimi našimi ljudmi, so padli in polastila se je vseh zavest, da niso sodili pravično.

Orlovska organizacija služi telesnemu in duševnemu preporodu našega ljudstva. Ni je med nami druge kulturne naprave, ki bi mogla to doseči preje ali popolneje. Orel vzgaja duha in telo obenem, dočim drugje tega ni. Prožnost in gibčnost telesa gotovo vpliva na dušo povoljno, poslušnost in pokorščina, ki jo mora imeti vsak pravi Orel, so vir discipline in močastosti našega pokreta. Orel je predvsem kulturni delavec in graditelj prave narodove sreče. Ker je pa Orel organizacija krščanske mladine in ima namen vso mladino, ki krščansko misli in se po krščanskih načelih hoče tudi v življenju ravnati, združiti v eno četo; ker hoče to mladeniško četo izobraziti umsko, нравno in telesno, s pomočjo te mladine zbujati, utrjevati in ogrevati ljudstvo za vzore krščanskega mišljenja in življenja, je jasno umevno, da se ne bo družil in hodil s tistimi, ki so protikrščanski, temveč da bo kakor enakopraven svoboden državljani v taboru onih, ki imajo ista verska in kulturna načela in da koraka z njimi v vrsti. Če so pa dotični obenem še politična in narodno-gospodarska stranka, ni potreba, da je Orel njihov bistveni del, temveč čisto samostojna telovadno-kulturno-izobraževalna organizacija. Naj doumejo to tisti, ki tega ne morejo in pišejo ter govorijo, da premetirajo precizivno stališče Orlov t. j. Slovenske Ljudske Stranke in da je na Orlovski tabor v Celju poslala kat. stranka svoje najboljše sile ... da utrdi svojo pozicijo itd.

Po naukih »Zlate knjige« je namen Orlovega telovadskega dela vzgajati telesno in duševno zdrav rod, in poleg vseh vrst telesnih vaj in spretnosti vadi Orel svoje člane v prvi vrsti v pokorščini, disciplini in medsebojni vzajemnosti, zlasti pa utrjuje njihovo voljo v značajnosti, vztrajnosti, in neodjenljivosti. To nalogo naj bi imele tudi druge telovadne organizacije, kakor Sokol, Skarit in Četnik (pri zadnjih mislim le one, ki se bavijo s športom) in v tem bi bil Orel z njimi enak. In ako pogledamo liste imenovanih organizacij, najdemo v njih res več ko tretjino samo dela za tehnično izpopolnitev, piše se večinoma le o telovadnih vajah in prireditvah, dočim stopa vse drugo v ozadje, če že ne izgine naravnost popolnoma.

Tako se loči Orel od bratskih organizacij že po tehničnem delu, ker je goji na popolnejši način in ne z samonamenom. K temu pa še pride kulturni in izobraževalni del organizacije, po potrebi bistveni in prvi. Tega nasprotna društva nimajo. Sicer si skuša prikrojiti tudi Sokol to stran, a obleka se mu noče ravno prileči. Ni pa dvoma, da bo krenil na to pot, ker samo tehnično delo ga ne bo vzdržalo po koncu. Saj je pa Sokol že danes največji razširjevalec protikrščanstva; tako n. pr. organizira Česka Obec Sokolská odpad od Cerkev in pošilja okoli izjave v podpis, ki se z njim dotičnik obveže k izstopu. S tem pa zapuša Sokolstvo obenem svoj prvotni in bistveni Tyršov program.

Namen izobraževalnega in organizatoričnega Orlovega dela obeta Orlovski Zvezi lepo prihodnost; kajti pri njej moremo najti vedno največ praktičnega smisla, kakor tudi idealizma in požrtvovalnosti. Iz izpovedi in samozatajevanja se vzdaja

mladina v telovadnici, kjer njenemu samoljubju marsikaj ni všeč, a se mu iz načela brezpogojne discipline mora odreči. Vse člane veže bratska vzajemnost in popolna enakost za vse.

Ne samo v vrstah, ne samo v društvu, temveč tudi na cesti, v družbi, povsod se čutimo brate. Češčenje oseb, negovanje kulta oseb nam je tuje in zoprno. Smo pa demokratični posebno v tem oziru, da glede na cilje naše organizacije ne poznamo tudi nobene stanovske ali kakršnekoli druge razlike, takšno je že od početka sem načelo organizacije.

Vsak pomislek proti Orlovstvu je torej odveč in izvira iz nepravilnosti in neuvidevanja pomena Orla. Nepovoljni sluščaji so pa povsod mogoči in so se tudi zgodili, a najmanj jih je še pri Orlovski Zvezi. V bodoče mora odpasti vse, karkoli bi motilo razvoj ali spravljal Orla količnej v slabo luč. To je naloga onih, ki mu načelujejo in ti se morajo tega zavedati. Drugi pa moramo iti vzajemno z njimi in jim bratski pomagati. Orlovska Zveza zasluži, da živi, napreduje in zmaga na celi črti.

Izum proti trčenju vlakov.

Dne 31. julija se je vršila na progi med Ljubljano in Brezovico preizkušnja novega izuma proti trčenju vlakov. V naslednjem podajamo zanimiv opis opizidca.

Pisec teh vrstic je bil že dvakrat v veliki nevarnosti trčenja vlakov, enkrat pa pri tem neznatno ranjen. Marsikdo čitatelj je bil tudi že kdaj v veliki nevarnosti — morda ne vedo — ali pa celo v vlak, ki je trčil ... Večkrat sem že čul vprašanje: kje se vozi varnejše v slučaju trčenja: začetkom vlaka, sredi ali na koncu? Vse to je jasen dokaz, da smo bili izročeni doslej na milost in nemilost — nevarnosti trčenja vlakov. In ta nevarnost bo tem pogostejša in tem večja, čim bolj bo v bližnji bodočnosti po splošnem miru, odprtju mej in oživilju dela naraščal dan za dnem tovarni in osebni promet na železnicah in čim več osebnih in brzih vlakov bo vozilo!

Prezreti ne smemo dejstva, da se je na železnicah z večjim prometom storilo vse, kar je bilo bogoče, da se kolikor največ omeji trčenje vlakov. Upejali so napravlo blokovnega sistema, vlakoznanilnice, vožnje vlakov v postajni razdalji itd. in s tem trčenja le deloma omejili — toda ni je bilo naprave, ki bi mogla trčenja vlakov popolnoma preprečiti! In zato so se pojavljala zdaj tu zdaj tam večja in manjša trčenja vlakov, vmes strahovita in katastrofalna z ogromnimi škodami in številnimi človeškimi žrtvami.

Vzroki trčenja vlakov.

Po upeljavi blokovnega sistema, ki onemogoči postaji električnim potom, da bi mogla postaviti izvozno oziroma uvozno progovno znamenje na »prosto«, dokler ni prejšnji vlak dospel v sosedno postajo, oziroma dokler stoji v isti postaji vlak na istem tiru, po katerem bi imel voziti sledeči vlak — je ostal edini in vedni vzrok trčenju — neopazena prevoznitev na »stoj!« stoječih progovnih znamenj pri izvozu iz postaje, sredi proge pri vlakoznanilnicah in pred uvozom v postajo ter vsled tega tudi nadaljevanje vožnje z nezmanjšano hitrostjo.

Iz katerih vzrokov lahko strojevodja progovno znamenje — ki morda stoji na »stoj!« — sploh ne opazi? Taki vzroki so: megla, temačno deževno in viharo vreme, snežni meteži, če sapa vali dim pred strojem, če bi vsled opravka na stroju, vsled utrujenosti ali nenadnega obolenja na progovno znamenje pozabil, če bi bil proge nevesel, itd.

Kako naporno je včasih strojevodjevo opazovanje progovnih znamenj v slabih okoliščinah iz hitrejše vozečih vlakov že po dnevi, a še napornejše je po noči! Včasih ugasne tudi luč na kakem progovnem znamenju. Proge več strojevodja pozna v nerazgledni temni noči le po času in po ovinkih, v katerih se nagne stroj zdaj na to, zdaj na ono stran, kje da je in kdaj se ima bližati kakemu progovnemu znamenju katero mora opazovati. Če je nerazsvetljeno ter nima ne bele, ne rdeče luči, mora vlak ustaviti, da se prepriča, ali stoji progovno znamenje na »prosto« ali na »stoj!« In če bi ne opazil progovnega znamenja, ki ni razsvetljeno ter zato vozil dalje — kako lahko bi trčil, morda že v nekaj minutah, z vso silo na istem tiru stoječ ali vozeč vlak!

Slovenski izum. Poskusna vožnja.

V tem oziru se je posrečil železniškemu asistentu g. Zvonimiru Masletu velik izum naprave, ki vedno čuva nad varnostjo vožnje ter začne v trenutku preteče nevarnosti — ko strojevodja na »stoj!« stoječe znamenje ni opazil — sama zavirati stroj, oziroma pri osebnih in brzih vlakih tudi vozove, in dajati s številnimi kratkimi žvižgi znamenje, da se mora stroj oziroma vlak hitro ustaviti. Naše novo železniško ravnateljstvo v Ljubljani je naročilo izumitelju, da izdelata tako napravo in jo

udela na stroj, na kar je odredilo poskusno vožnjo na 31. julija t. l. na progi Ljubljana - Brezovica.

Kljub nevihti, ki je malo poprej pridvela čez Ljubljano, je prihitelo na Vič — kjer je bil začetek nevarnega dela proge — vendar obilo občinstva iz Ljubljane.

Poskusni vlak je privozil točno. Na njem smo opazili predstavnike ravnateljstva južne železnice, centralnega nadzornika Vrečkota in prometnega referenta g. Preglja, ki sta izstopila. Na stroju je stal predstavnik ravnateljstva višji nadzornik g. inž. Schneller, kojemu je izumitelj svoj čas predložil svoj izum in pa izumitelj g. Masle.

Stroj se je pomaknil do progovnega znamenja, ki je stalo tudi pozneje med vožnjo v obe smeri na »stoj!« Na progovnem znamenju je bila prav neznatna prožilna naprava. Na strojevi strehi pa je bila glavna naprava. Na robu strehe je bil prožilni vod, ki je bil v zvezi z mehanizmom, ki je pozneje pri vožnji zavrl stroj in priklapljeni voz ter dajal žvižge s parno piščalco. Naprava proti trčenju vlakov je duhovito zamišljena, mojstrsko delo in tendar tako enostavna!

Stroj je odhitel nazaj proti Ljubljani in se skoro vračal. S hitrostjo 40 km na uro se je blizal, da uide mimo na »stoj!« stoječega progovnega znamenja na Brezovico, odnosno na nevaren del proge. Gledalci so z napeto nestrpnostjo pričakovali. Nastala je tišina, katero je motil le hrup bližajočega se stroja ... Prvi žvižg — drugi — tretji itd., vsi rezki in kratki! Med gledalci je nastal smeh in veselo razpoloženje ... Sledilo si je z matematično natančnostjo blizo 30 kratkih žvižgov in nato žvižganje na dolgo. Gledalci so hiteli gledat za vlakom, ki je med tem obstal.

Nato je vozil stroj v nasprotno smer proti Ljubljani — za katero progovno znamenje ne velja — in zato ni naprava pri tej vožnji tudi nič delovala.

S hitrostjo brzovlaka — z 70 km na uro — je pridvel stroj vnovič mimo. Uspeh je bil isti kot prej.

Z največjo dopustno brzino brzovlaka na tej progi — z 80 km na uro — je pridvel stroj v tretje mimo progovnega znamenja. Naprava je zopet delovala. Med gledalci je nastala živahna govorica. Napravo je vse hvalilo ...

S tem je bil dosežen rekord v varnostnih napravah na železnicah. Uveljavil se je slovenski izum v korist domovini in tujini ...!

Popoln uspeh.

Poskusna vožnja je s tem popolnoma uspešna in dokazala, da trčenje vlakov ne upeljava te naprave v zvezi z blokovnim sistemom ne bodo več mogoča ne na progah, ne na postajah. Dokazala je pa tudi, da se naprava s istim uspehom lahko uporablja na enotirnih železnicah, ker pri vožnji v nasprotni smeri, za katero progovno znamenje ne velja, nič ne deluje.

Alarm parne piščali, ko je naprava sama ustavljala stroj, je bil vsakokrat na ravnost presenetljiv, velikanski: blizu 30 rezkih, kratkih žvižgov si je sledilo po kratkih prenehajanjih — nato pa je žvižgal piščal brez prenehanja, dokler niso postavili izproženo napravo zopet v prejšnjo stanje. Zavoro pa zamore zavreti naprava istakato hitro kot strojevodja. Škoda, da je ravnateljstvo poskušalo vožnjo le s strojem in enim vozom, dočim bi imelo, če bi bilo poskušalo vožnjo s celim vlakom — še drug učinek: vsled splošnega vacuum-zaviranja vozov bi vlak tudi takrat, ko je vozil z brzino 80 km obstal že na zelo kratko razdaljo!

Naloga našega ministrstva saobračaja je sedaj, da takoj uporabi ta izborni izum ki se mora ne le v izogib ogromnih materialnih škod trčenju, ampak tudi v izogib človeških žrtev — torej le v nepreračunljivo korist države, železnice, potnikov in davkoplačevalcev nemudoma upeljati po vseh železnicah, zlasti ker naprava tudi malo stane in ni potrebna predelava strojev. Vsako zavlačevanje ima lahko težke posledice, da prehitri dvomljivo varnost naših železnic po odprtju mej in splošnem oživilju dela dan za dnem vedno večji promet in z njim že nekaj prav katastrofalnih trčenj vlakov. Nadejamo se, da imamo v novem železničnem ravnateljstvu predstavnike, ki bodo znali dati izumu — najkrajšo smer ...!

Dnevne novice.

— **Zlato mašo** je obhajal 31. julija na Blejski Dobravi že 15. leto tam neumorno delujoči vpokojeni župnik g. Jakob Kalan v polni svoji duševni in telesni čilosti. Pred vhom v podružno cerkev Dobravsko pozdravi g. zlato-mašnika v izbranih besedah in narodni — gorenjski noši mladenka Cilka Čopova imenom deklet in žena. — Cerkev Dobravska je bila napolnjena kakor o praznikih. Redko slavlje je povzdignil zbor domačih pevsk s sodelovanjem jeseniških in gorjanskih pevcev pod spretnim vodstvom kaplana gorjanskega g. Mevželja. — Po maši častita zlatomašniku dobravska šolska mla-

dina pod vodstvom učiteljice gđne Angele Divjak imenom šole, kateri je slavljenec t. č. krajni šol. nadzornik, v imenu mož in mladeničev dobrih pismenosti pa voščil zlatomašniku domači župnik zasipski še mnoga častna leta. Hvala Bogu in zaslužena čast vrlému gosp. zlatomašniku!

— Vsak udeleženec zborovanja SDZ se mora javiti pri pripravljalnem odboru (Ljudski dom, I. nadst. r.), da dobi nakaznico za stanovanje in hrano. Kosila in večerje mora vsakdo takoj pri izdaji nakaznice plačati. Brez nakaznice ne dobi nihče stanovanja in hrane. Pripravljali odbor.

— Umrli je 3. t. m. učiteljica gđ. Helena Sodja, stara 24 let. Pokojnica je službovala na Jesenicah, po dolgotrajni bolezni je umrla pri svojih starših v Zalogu pri Žirovnici na Gorenjskem. Pogreb bo v torek ob pol 10. Velespoštovani rodbini iskreno sožalje!

— Imenovanje v carinski stroki. Pri glavni carinarnici I. razr. v Ljubljani so imenovani: za upravnika I. razr. iste carinarnice Just Piščanec, za revizorja I. razr. nadzornik Jakob Rupel, revident Anton Cingerli, Anton Grom in Ignac Lah, za revizorja III. razr. revident Franjo Mikuš in Karel Gergič, za revizorja IV. r. Dragotin Bogar, za carinika I. razr. Ivan Brežčak, oficijal, za carinika II. razreda Anton Štekar, asistent.

— Stari trg: Starotrško - cerkniško okrožje Orla priredi dne 31. avgusta mladeniški tabor na Križni gori. Sosednja društva prosimo, da ta dan ne prirejajo prireditev. Agitirajte med seboj za obilno udeležbo. Ne samo Orli — ampak vsi mladeniči in prijatelji mladine 31. avgusta na Križno goro! Ta dan mora biti dan zavedne notranjske mladine. Natančen spored pravočasno objavimo.

Hvalevreden sklep. »Lovska družba M. Device v Polju« je na včerajšnjem občnem zboru soglasno sklenila, da se vzdržuje vsakega lova do meseca septembra. Pozdravljamo ta sklep, ki je za naše poljedelce in za nemoteno obdelovanje zemlje velike koristi.

— Kat. izobraževalno društvo pri Sv. Gregorju priredi v nedeljo, dne 10. avgusta ob 15. uri predstavo F. S. Finžgarja »Veriga«. — Domačini, posebno pa sosede v ljubno vabljeni.

— Maribor. Trgovci in obrtni shod bo, kakor smo že pretekli teden poročali, velike važnosti za vsakega posameznega trgovca in obrtnika. To bo prvi in največji strokovni shod cele Jugoslavije, zato se ga naj vsak posamezni trgovec ali obrtnik tudi zanesljivo udeleži. Shod se vrši v nedeljo, dne 10. avgusta točno ob 16. uri v veliki Götzovi dvorani v Mariboru.

— Na zimski gospodinjski šoli v Repnjam (p. Vodice na Gorenjskem) se prične novo šolsko leto s 15. oktobrom t. l. Šola traja 6 mesecev od 15. oktobra t. l. do 15. aprila 1920. V zavod se sprejme 12 gojenk z vso potrebno oskrbo. Prošnje za sprejem gojenk, ki morajo biti vsaj 16 let stare, je vlagati do 10. septembra t. l. pri vodstvu gospodinske šole v Repnjam, kjer se dobe tudi vsa potrebna nadaljna pojasnila.

— Iz sodne pisarniške službe. Prejeli smo: Po dolgem času je prinesel uradni list z dne 26. 7. 1919 št. 123 nekaj imenovanj za višje pisarniške oficijale. Veliko oficijalov celo takih, ki imajo že po več let prejemke IX. činovnega razreda — je bilo preskočenih. Ker se bo marsikateri vprašal, kaj je ta ali oni zakrivil, odgovorim jaz za vse te zapostavitve: Nič drugega, kakor da so med vojno preveč delali in stradali in vsled preoblega dela in pomanjkanja osebja še dopusta niso mogli izbrati. Justica ranjke absolutistične Avstrije je delila nagrade za pomnoženo delo, justica svobodne, »demokratske« Jugoslavije pa krati še te majhne pravice pisarniškega osebja, katere ji je absolutistična Avstrija svoječasno priznala. Uradniško društvo pa k vsemu temu spi spanje pravičnega. Navedem en stavek odredbe justičnega ministrstva bivše Avstrije z dne 13. 2. 1914 št. 19 ukaznika doslovno: »Da nunmehr auch die Vorrückung der Kanzleioffiziale zum Kanzleioberoffizial vom Dienstorte unabhängig ist, hat diese Vorrückung durch die Ernennung ohne Konkursausscheidung zu erfolgen.« — Kakor vidimo, te naredbe naša justica noče več poznati — dasiravno službene pragmatike trdno drži! In to naj bi bilo demokratično? Demokratično bi bilo, da se činovni razredi odpravijo, kakor je pri drugem shodu državnih namestencev en tovariš predlagal; a dokler se to ne zgodi, naj bi se po imenovali v višje činovne razrede po službeni starosti, če ni proti temu posebnega tehtnega vzroka.

Ljubljanske novice.

Ij Vse tov. akademike, bogoslovce in srednješolce prosimo, da se zanesljivo udeležite sestanka danes 5. avgusta ob 3. uri popoldne v pevski sobi »Ljubljane«, Ljudski dom. Važna stvar. Pripravljali odbor.

Ij Vstopnice za slavnostno predstavo »Slov. Dij. Zveze«, ki priredi Br. Nušičevo komedijo »Protekcija«, se dobe v predprodaji v prodajalni K. T. D. (prej H. Ničman).

Ij Prosimo vse p. n. dame in gospodične, ki blagovolijo sodelovati pri komerzu »Slov. Dij. Zveze«, da pridejo na dogovor v sredo, dne 6. avg. ob 5. uri popoldne v čitalnico K. T. D. (Jugoslovanska tiskarna, III. nadstropje). — Ivana Jeglič in Pripravljali odbor.

Ij Udeležencem zborovanja »Slov. Dij. Zveze« naznanjamo, da smo razposlali izkaznice za polovično vožnjo na južni železnici. Glede državne železnice ni še došla rešitev iz Beograda. Upamo, da bodo vkljub temu vsi tovariši prišli na zborovanje. — Pripravljali odbor.

Ij Vsi srednješolci našega prepričanja naj se zanesljivo udeležijo zborovanja 7., 8. in 9. avgusta. Posebno opozarjamo na srednješolsko sekcijo pod vodstvom iur. Krejka, kjer je navzočnost vseh nujno potrebna. Zelo važne stvari! S. D. Z. in Akademija ljub. sred.

Ij Vsi člani bivšega literarnega krožka »Akad.« N. Velikonje naj se zanesljivo udeležijo literarne sekcije pod vodstvom g. dr. Iz. Cankarja in časopisne sekcije na zborovanju S. D. Z. — Tajnik.

Ij Vsi člani bivšega socialnega krožka »Akad.« Jos. Puntarja naj se na avgustovem zborovanju zanesljivo udeležijo kulturno-socialne sekcije pod vodstvom iur. Jereba.

Ij Knjižnica podružnice S. D. Z. za Ljubljano in okolico se preuredi in spopolni. Vsled tega naj vsi vrnejo izposojene knjige! — Knjižnica kupi takoj, najraje nezvezane, sledeče letnike »Zora«: 1910/11 (XVII.), 1911/12 (XVIII.), 1912/13 (XIX.), 1913/14 (XX.). — Vse prijatelje našega dijaštva prosimo, da darujejo knjižnici knjige, ki jih lahko utrpijo! Vsak dar dobrodošel! — Naslov: Knjižnica S. D. Z. Ljubljana, Elizabetna cesta, jezujski samostan. — Knjižničar.

Ij Pevska zveza »Ljubljana«. Danes (v torek) izredno važna pevska vaja ob 19. uri za pevke, ob 20. uri za pevce. — Odbor.

Ij Uradni dan za stranke pri višjem šolskem svetu. Poročevalci sprejemajo zaradi preobilice uradnih poslov v dobi počitnice stranke samo vsak petek od 9. do 12. ure.

Ij Stavka. Na sinočnjem zborovanju kovinskih delavcev, uslužbenih pri podjetjih Samassa, Žabkar in Tönnies, se je sklenilo prirediti danes s stavko. Vzrok so plačilne zahteve.

Ij Razsodišče za odpovedi stanovanj. Prvo društvo hišnih posestnikov nam pošilja: Te dni se je vršila pri poverjeništvu za socialno skrb anketa glede nove nameštene nove stanovanjske naredbe. Ker nikakor ne more ostati še nadalje pri sedanjih obupnih stanovanjskih razmerah, se je v večini točkah dosegel sporazum. Določilo se je tudi primerno dopustno povišanje stanarine. Deloma odprto je ostalo vprašanje glede razsodišča za odpovedi stanovanj, dasiravno je za to odločno izrekel zastopnik hišnih posestnikov in ravno tako tudi zastopniki najemnikov. Ker torej želimo tako razsodišče imeti vsi interesi, se tej želji ne bo moglo še nadalje upirati poverjeništvu za pravosodje, ki je dosedaj edino stalo v tem oziru na odklonilnem stališču. Ker slično razsodišče obstoji tudi v Beogradu in deloma tudi v Zagrebu in je enako za Ljubljano predlagalo Prvo društvo hišnih posestnikov že v več resolucijah, bo brez dvoma deželna vlada vpoštevala to splošno izraženo zahtevo in nemudoma ustanovila predlagano razsodišče. Glavni namen razsodišča je stranke pri razporih primerno poravnati in s tem vsaj po možnosti oblažiti sovraštva med gospodarji in najemniki.

Ij Iz Spodnje Šiške. V četrtek, dne 7. t. m. se vrši ob 8. uri zvečer sestanek v telovadnici ljudske šole. Razpravljalo se bo o električni razsvetljavi. Blagovolite se polnoštevilno udeležiti tega sestanka, v prvi vrsti hišni posestniki iz Sp. Šiške in sploh vsi interesi, da se vendar enkrat more priti do odločitve pridobiti za Sp. Šiško tako neobhodno potrebno električno razsvetljavo. — Odbor!

Ij Na državni obrtni šoli v Ljubljani bo vpisovanje dne 15., 16. in 17. septembra t. l. Prvi dan bo vpisovanje v prvi letnik višje obrtne šole, ki traja štiri leta (stavbni in strojni oddelki). V višjo obrtno šolo se sprejemajo absolventi (dečki in deklice) četrtega razreda srednjih šol (realke, realne gimnazije in gimnazije) ter absolventi meščanske šole. Dne 16. septembra bo vpisovanje v prve letnike nastopnih oddelkov, in sicer strojne in elektrotehniške delovodske šole (dve leti), mizarne mojstrske šole (eno leto), kiparske šole (tri leta) in ženske obrtne šole (dve leti in eno leto neobvezno atelje). V delovodsko šolo se sprejemajo najmanj 17 let stari, v kovinski stroki izučeni pomočniki, v mizarar-

ske mojstrske šole se sprejemajo mizararji pomočniki, ki imajo kot taki najmanj eno leto prakse. V kiparsko šolo se sprejemajo najmanj 14letni dečki in deklice, ki so zadoštili ljudskošolski obveznosti. V žensko obrtno šolo (trije oddelki, in sicer za šivanje perila, za izdelovanje oblek ter za vezenje) se sprejemajo najmanj 14letne deklice, ki so zadoštile ljudskošolski obveznosti. Dne 17. septembra t. l. bo pa vpisovanje v višje letnike vseh gori navedenih oddelkov. Vpisovanje v stavbno rokodelsko šolo (trije zimski tečaji za zidarstvo, tesarstvo in kamnoseške pomočnike, od začetka novembra do konca marca) bo od 1. do 15. oktobra t. l. (tudi pismeno). Natančni podatki so razvidni na razglasni deski v šoli. Eventuelno še potrebna pojasnila daje na zahtevo ravnateljstvo.

Kupujte knjigo »Nova pota«!

Najnovejše.

DR. KOROŠEC PROGLAŠA PRVO DOLŽNOST: DELO!

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Beograd, 4. avgusta. »Večerje Novosti« prinašajo v današnji številki razgovor z min. predsednikom dr. Korošcem. O dr. Korošču pravi list med drugim: Najpametnejše in najdostojnejše je držanje ministra dr. Korošca s celokupno svojo skupino, ki hladno presoja razvoj teh dogodkov, toda istočasno vrši vestno svojo dolžnost kot minister za prehrano — nadzoruje namreč skladišča živil ob Savi — in se nikakor ne dela, kakor da bi bil v kabinetu, ki je podal svojo ostavko, temveč se zaveda tega, da je še vedno minister za prehrano v državi, ki se nahaja v tako težkih trenutkih. — V razgovoru z urednikom »Večernih Novosti« pravi dr. Korošec: Mislim, da bo zopet prišlo do koalicijske vlade in da ne bo kaka posamezna stranka prevzela vse odgovornosti na sebe za delo, ki nas čaka, namreč ratifikacija miru, rešitev valutnega vprašanja in volilnega zakona, kar so vprašanja zelo velikega pomena. Nadalje je rekel dr. Korošec med drugim: V novo vlado je treba da stopi novo življenje, da dobimo nove razmere in da dobimo nove moči, ki se bodo zavedali tega, da je glavna dolžnost njihova delo, delo in zopet delo.

VESTI O SESTAVI VLADE.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Beograd, 4. avgusta. V parlamentarnih krogih kroži danes vest, da bo poverjena sestava vlade Joži Jovanoviču, predsedniku radikalnega kluba, podpredsedstvo bi prevzel Svetozar Pribičević, notranje stvari pa dr. Ant. Korošec.

Beograd, 4. avgusta. Današnje »Večerje Novosti« prinašajo vest, da bo najbrže sestavil vlado Stojan Protić in da bo postal minister za notranje stvari Ribarac, minister za agrarno reformo Joco Lalošević, poslanec iz Vojvodine, — toda ta vest ni točna.

Beograd, 4. avgusta. Jutri sprejme regent predsednika zbornice dr. Dražo Pavloviča. Naglašja se, da je predsednik še vedno na nejasnem, ali naj priporoča za predsednika kabineta radikalca ali demokrata. Danes popoldne je predsednik dr. Pavlovič konferiral s strankami.

STALIŠČE NARODNEGA KLUBA.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Beograd, 4. avgusta. Člani Narodnega kluba dr. Luginja, dr. Polić in dr. Drinković so danes predsedniku narodnega predstavništva dr. Pavloviču označili stališče Narodnega kluba, obenem pa tudi obrazložili gospodarski program Narodnega kluba z ozirom na krizo in sestavo kabineta.

Beograd, 4. avgusta. Danes popoldne je imel po seji narodnega predstavništva Narodni klub sejo. Klub se je razcepil v dve struji. Prva je za to, da stopi Narodni klub v vlado, druga pa, da naj klub ostane v opoziciji.

NARODNI KLUB GROZI Z OBSTRUKCIJO.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Beograd, 4. avgusta. Radikalci so pripravljali sprejeti zahteve Narodnega kluba. Člani Narodnega kluba prete z obstrukcijo, in sicer najbolj brezobzirno, ako se njihovim zahtevam ne ugodijo. Pripravljani so, da strmoglavijo v tem slučaju ne samo vlado, ampak da razbijajo tudi parlament.

DEMOKRATI PROTI PROTIČU.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Beograd, 4. avgusta. Demokratični ministri so imeli včeraj pri ministru za promet Ljubi Davidoviču sejo, na kateri so sestavili protizjavo proti Protičevemu obžalovanju krize.

Beograd, 4. avgusta. Kriza se nahaja še vedno v najakutnejšem stanju.

Posebno je poostrilo krizo dejstvo, da so ministri demokratske zajednice objavili s svojim podpisom odgovor na Protičev obrazložitev krize, v katerem kategorično zavračajo Protičeve očitke in zavračajo na Protiča vso krivdo, da je došlo do te težke krize. Včerajšnja »Demokracija«, organ demokratske zajednice, poudarja, da ne morejo demokrati danes več sodelovati s Protičem kot min. predsednikom.

Beograd, 4. avgusta. Danes ob 10. uri popoldne se je vršila seja demokratskega kluba, na kateri so bili prisotni tudi ministri demokratske zajednice. Razpravljali so o stališču, katerega naj zavzame demokratska zajednica z ozirom na sestavo novega kabineta. Min. za trgovino dr. Veljković in pa minister za prosveto Ljuba Davidović sta sporočila parlamentu stališče demokratske zajednice.

ZAUPNICA PROTIČU.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Beograd, 4. avgusta. Radikalni klub je imel danes popoldne sejo, na kateri je ministrski predsednik Protić poročal o vzrokih in razvoju ministrske krize. Njegova izjava je klub soglasno odobrila ter mu izrekel soglasno zaupnico. Tudi danes pozno zvečer je imel radikalni klub sejo.

DEMOKRATI ZA PRIBIČEVIČA.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Beograd, 4. avgusta. Govori se, da hoče demokratska zajednica na vsak način držati Svetozara Pribičevića, kar bi krizo še bolj poostriilo.

NARODNO PREDSTAVNIŠTVO.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Beograd, 4. avgusta. Današnja seja narodnega predstavništva je bila kratka in zelo klavrna. Ministrske klopi so bile prazne, a tudi sedeži poslancev so bili precej prazni. Ministri so sedeli večinoma na poslanskih sedežih. Predsednik narodnega predstavništva dr. Dražo Pavlovič je ozirom na ministrsko krizo naznanil, da je parlament odgojen do rešitve ministrske krize.

Poslano.

Pojasnilo na oklic z dne 3. 8. 1919, češ da neki tukajšnji trgovec išče podpisov, ki so brezpomembni in naj se ljudje nikar ne pustijo begati.

Podpisani sem bil sam osebno pri gosp. J. Špornu radi soli, in mi je pokazal nakazilo za sol, ki je je dobil od gerenta. Določena je bila cena 2 K za kg. Jaz sem ga vprašal, kako bode z delitvijo, če jo bomo delili vsi trgovci, kakor sladkor. Toda on mi je odločno rekel, da jo bode delil sam po določeni ceni 2 K za kg. Tekom ene ure sem mu prinesel dopis, ki se glasi:

»G. J. S. Ako se bode delila sol v prid občine, jo lahko delite Vi sami; cena za delitev je od 100 kg 3.00 K, za vožnjo pa 1.50 K. Račun se mora predložiti občini, in preostanek dobi občina. Ako se pa ne bode delila v prid občine, jo morajo deliti vsi trgovci, kakor sladkor.«

Ta dopis je on prečital in jaz sem še osebno rekel: Sedaj ga nesem v podpise. On je pa ostal pri tem, da jo bode delil sam v svoj dobiček, ne pa v prid občine, kakor sem jo delil preje jaz, ko je občina prejela od 2405 kilogramov soli 53 K 23 v preostanka.

Nato so se podpisali vsi trgovci in gerentski odborniki razen enega, ki mu nisem predložil. Torej je s tem jasno dokazano, da so podpisi imeli pravi pomen, ker sedaj zaslužimo in delimo sol vsi trgovci. In občanom iz vasi Tomačevega in Jarš ni potreba pol ure daleč hoditi po sol. Kdo je tega kriv, da so se morali iskati podpisi, naj občani sami presodijo.

Stožice, dne 4. avgusta 1919.

Ivan Ramovž,
trgovec.

* Za vsebino pod tem naslovom ne prevzema uredništvo nobene odgovornosti.

Prireditve v mesecu avgustu in septembru. Vaditeljski zbor Orlovske Zveze je v svoji seji dne 4. t. m. določil sledeče prireditve: 15. avgusta Vič, 17. avgusta Sostro, 24. avgusta St. Vid pri Zatičini, 31. avgusta Selca nad Skofjo Loko, 7. septembra Trbovlje, 8. septembra Ježica in 14. septembra Ihan.

Orlovska akademija vaditeljskega zbora Z. O. se ne bo vršila, kakor je bilo poročano, 7. avgusta, temveč prihodnji teden, ker smo dvorano Ljudskega doma odstopili S. D. Z. Dan se pravočasno določi.

Orli in Orlovci. Dolenjska vstaja in hoče videti orlovsko delo. Pohitimo torej na dan 24. avgusta t. l. vsi v št.

Vid pri Zatičini, kjer se snuje nov fantovski odsek. Pokažimo tem bratom naše delo! Na vseh drž. progah bodo znižane vozne cene, stroški so vsled tega malenkostni. Prijavite svojo udeležbo takoj Orlovski Zvezi. Oni, ki nimate kroja, pridite v narodnih nošah. Podrobnejše vam sporočimo v okrožnici. Orli in Orlice! Na delo za Šentviški tabor! Zdravi! — Orlovska Zveza.

Orlovski tabor v št. Vidu pri Zatičini se vrši v nedeljo, 24. avgusta t. l. Vsa Dolenjska se pripravlja na to prireditev, ker bo ta prireditev prva te vrste in hočejo Dolenjci pokazati, da tudi med njimi živi misel krščanstva. V št. Vidu samem se je izvolil pripravljalni odbor, ki bo skrbel za podrobno delo. Fantje in dekleta iz št. Vida in okolice so obljubila svoje sodelovanje. Predpriprave so v najboljšem teku. Orlovska Zveza iz Ljubljane je pozvala vse odseke k udeležbi, na vseh državnih progah bo 50 odstotno znižanje voznih cen. Iz Ljubljane do št. Vida in nazaj bo stal vozni list 8 K. Kosilo bo stalo 6 K. To je proračun, ki pač ne more nikogar plašiti, da bi se ne udeležil tabora. Udeležbo je treba prijaviti do 16. avgusta, in sicer radi vlaka Orlovski Zvezi, ki bo izdajala legitimacije za znižanje vožnje. Obenem s prijavo naj se pošlje prispevek 1 K za osebo v pokritje režijskih stroškov, radi kosila se je treba prijaviti na naslov: Jevnikar Lovro, učitelj, št. Vid pri Zatičini. Bratje! Na delo, ne odlašajte s prijavo! 24. avgust 1919 bo dan preropenja naše lepe Dolenjske!

Gospodarske novice.

g Jugoslavenski kompas. Te dni se razpošiljajo vprašalne pole na posamezna županstva, da jih ista izpolnijo in potem s povratnimi omoti uredništvu za slovenski del Jugoslavenskega kompasa: Gospodarski pisarni dr. Ivan Černe v Ljubljani, vr-

nejo. Ker centralna vlada v Belgradu, kakor tudi vse pokrajinske vlade priznavajo veliko vrednost tega dela za celo državo, se naprošajo tudi č. župni uradi in p. n. šolska vodstva, da gredo županstvom na roke pri sestavi in izpolnitvi vprašalnih pol, ker je od točne izpolnitve teh pol odvisna porabnost in vrednost celega dela. Kompas v svoji celoti služi vsakemu podjetniku, vsem uradom, znanstvenikom in prostim poklicom. Za prospekt se je obrniti na Gospodarstvo pisarno dr. Ivan Černe v Ljubljani.

Kristalna soda. Kr. ministrstvo za prehrano in obnovo dežel je v odseku za prehrano Slovenije nakazalo v tovarni Lukovica v Bosni večjo množino kristalne sode. Reflektantje naj javijo svojo potrebo direktno tvrdki Ant. Krisper v Ljubljani, ki bo blago razdelila in razposlala po navodilih odseka za prehrano.

Cene za letošnje seno in slamo. V četrtek dne 31. p. m. se je vršilo v Celju zborovanje Zveze trgovcev s senom na Sp. Štajerskem, katerega so se udeležili zastopniki vseh večjih senskih trgovin v deželi. Na zborovanju so se določile enotne nakupne cene za letošnje seno in slamo. Ugotovilo se je, da kupujejo nekateri prekupeci seno po 10 K do največ 20 K, s čemur pa niso niti kriti stroški producenta vzpričo obstoječih delavskih mezd in splošne druginje. Po zaslišanju kmetijskih strokovnjakov in upoštevajoč zahteve konzumentov se je sklenilo določiti nakupno ceno za seno največ na 30 K, postavljeno k trgovcu, za škopno slamo 19 K in navadno slamo po 17 K meterski stot. Cena je torej ostala ista kakor leta 1918. Ta nakupna cena je za organizirane trgovce s senom obvezna in ostane v veljavi do javnega preklica.

g Ustavitev izplačevanja kuponov vseh avstrijskih obveznic in zadolžnic. Ministrstvo financ generalno ravnanje državnih dolgov v Belgradu je s odlokom z dne 25. julija 1919, broj 702 zaukazalo, da se takoj ustavi izplačevanje ku-

ponov kakor tudi obresti od amortiziranih obligacij vseh predvojnih in vojnih dolgov bivše Avstro-Ogrske, dokler se ta zadeva o dolgovih mednarodno pravno ne odloči. Delegat: Savnik.

g Trgovina z Egiptom. Tvrdke, ki se zanimajo za uvoz iz Egipta ali pa za izvoz iz Egipta, dobe v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani naslov neke trgovske agenture v Kairu, ki je pripravljena prevzeti trgovska zastopstva naših tvrdk, ki nameravajo v Egipt uvažati, oziroma iz Egipta izvažati.

g Trgovina z Dansko. Tvrdke, ki se zanimajo za uvoz iz Danske in za izvoz na Dansko, dobe v pisarni trgovske in obrtniške zbornice naslov neke danske tvrdke, ki bi rada stopila s tukajšnjimi tvrdkami v zvezo.

g Material za pripravo nove carinske tarife in trgovinskih pogodb. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani je v zadnjih dveh mesecih razpolagala veliko množino vprašalnih okrožnic, zadevajajočih revizijo carinske tarife, ter jih še vedno razpošilja. Tvrdke, ki so prejele ali še prejmejo okrožnice, se pozivljajo, da v lastnem interesu izčrpno in nemudoma podajo zbornici izjave o svoji stroki. Tvrdke, ki so morda dobile vprašalne okrožnice neposredno od ministrstva trgovine in industrije, so naprošene, da radi enotne evidence materiala pošljejo zbornici prepise ministrstvu podanih poročil in izjav, oziroma da jih potom zbornice pošljejo ministrstvu.

Po zborničnih informacijah se bo carinska konferenca v Belgradu vršila že v najkrajšem času. Za zbiranje ogromnega materiala — saj obsega carinska tarifa 670 postavk — je torej na razpolago silno kratke čase. Zategadelj ne bo mogoče glede vse tvarine razposlati vprašalnih pol. Zbornica zato pozivlja vse industrialne, trgovske in obrtne interese, da ne čakajo na vprašalne pole, v kar najkrajšem času zbornici pošljejo svoje želje in predloge o carinskih postavkah, nanašajočih se na njih stroko. Dva iztisa sedaj veljavne carinske

tarife sta interesantom v zbornični pisarni na vpogled. Več iztisov kljub vsemu prizadevanju ni bilo mogoče dobiti, vsled česar more carinska tarifa biti interesantom samo v zbornični pisarni na vpogled ter se ne more doposlati. V svojih izjavah naj interesentje podajo predlogo in želje glede carine za surovine in pomožne snovi, ter delovne pripomočke (stroje) za polu- in cele fabrikate in sicer kakor glede višine carinskih postavk (maksimalnih in minimalnih) tako glede uvrstitve blaga v carinske postavke, glede besedila in določil o tari. Navesti je podrobno vse surovine in pomožne snovi, cele in polufabrikate, koliko in odkod jih tvrdka dobiva, oziroma koliko jih producira in koliko produkcije in kam izvažja in kakšno zaščito želi proti tujim konkurencom. Podati je vse podatke in obrazložiti razloge, ki utemeljujejo stavljene predloge, na primer kolikor je to danes mogoče presoditi: stanje inozemske konkurence, produkcijski pogoji in cene v tu- in inozemstvu, vpliv sedanje avtonomne tarife na položaj tvrdkine stroke, istotako vpliv carine tujih držav na njeno stroko; možnost ali nemožnost oskrbe surovin ali drugega blaga v tuzemstvu, olajšave ki naj bi se skušale doseči glede tujih carin; vpliv transportnih, delavskih in drugih razmer itd. Naposled bi bilo tudi navesti vse eventualne carinske olajšave ali oprostitve, katere je tvrdka imela v bivši Avstriji. Zbornici naj se pošljejo tudi vsi primeri, kjer se je morala vsled 320% nega pribitka plačati napram kupni ceni nerazmerno visoka carina; priloži naj se, prepis fakture in carinske pobotnice.

Darujte za „Slov. Dijaško Zvezo“!

MATTONIJEVA
GLIESSHÜBLSKA
PRIRODNA KISLA VODA

Izgubila se je v nedeljo dne 3. t. m. od Iške vasi do Struželjeve gostilne na Igu temno rujava pelerina. Pošten najditelj se prosi, da jo odda proti dobri nagradi v gostilni Struželj na Igu. 4590

Meblovana soba se takoj odda. Več povpraševanj na upravo Slovenca pod 4592

Išče se za Zagreb k 2 oseb. deklica za vsako delo, ki zna tudi nekoliko kuhati. Nastop takoj. Plača po pogodbi. Naslov: Marija Broc, Pamoticeva 15/I. 4570.

Deček star 14 let bi se rad izučil v špecerijski trgovini v mestu. Naslov pove uprava lista pod št. 4584, ako znamka za odgovor.

Sprejme dekle za vsa hišna dela, kase takoj tera bi imela tudi veselje do otrok. Plača po dogovoru. Naslov upravi lista pod št. 4582, ako znamka.

Dve kobil z zrebeti proda po nizki ceni Martin Boh p.d. Mejaš, p. Grosuplje.

Postrežkinja se išče za 2-3 ure dnevno. Predstaviti se je Nova ulica 5 dvorišče od 12-13.

Kupi se že rabljen šivalni stroj, ne-koj sloio v kuh. mizo. Ponudbe na administracijo tega lista pod „šivalni stroj.“ 4586

Naprodaj: Omara za knjige, Lexikon Brockhaus, več letnikov Gartenlaube, več letnikov Woche, Österreichische Monarchie in Wort und Bild, 2 Oleandra in nekaj drugih cvetlic za prodati. Gosposka ulica 4 II nad. desno. 4587 (2)

Stenografino in strojepisno že izvežba no sprejme takoj odv. dr. Jos. Tomšič, Ljubljana, Sodna ulica 13.

Korespondentinja, vešča stenografije, hrvatskega, slovenskega in nemškega jezika se takoj sprejme. Reflektira se samo na starejšo verzirano moč. Ponudbe je nasloviti na upravo lista pod št. 4591.

Več hl. vinskega kisa je naprodaj v Ihamu, vas Bišče št. 20. p. Domžale. 4589 (4)

Sveže maline se kupujejo v vseh množinah. Ponudbe na: Destilacija esenc in izdelovanje sokov, Potnik Srečko, Ljubljana, Slomšek ul. 27.

Motorno kolo 2 1/2 HP, v dobrem stanju, se ceno proda. Naslov v upravi lista pod št. 4563.

Dva oleandra, bel in rdeč 1 1/2 m visoka se prodasta. Nova ulica 7/II. vrata 6, levo.

Dobra kuharica in pridno dekle za vsako delo se takoj sprejme. Vprašati: Sp. Šiška 91/II levo. 4555

Proda se dobro žensko kolo pri ohranjenju. Ivanki Pečnik, Stozice št. 47, pri Ljubljani. 4557 (2)

Vzamem v našem gostilno ali na deželi. — Ponudbe se prosi na upravo lista pod šifro „Gostilna“ 4544

Pošteno dekle z dežele želi službo kot gospodinja prisamskem gospodu ali v župnišču. Cenj. ponudbe pod „Gospodinja 1560/M.“ na upravo „Slovenca“.

Drva bukova in hrastova, vsako množino za takojšnjo ali poznejšo odpošiljatev se kupujejo. Ponudbe sprejme Malenšek M. v Mariboru. — Posredovalci dobe primerno provizijo.

Antonija Klebel

zasebnica
po dolgi, mukopolni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajočo. v 86. letu njene starosti preminula.

Pogreb drage pokojnice se bo vršil v torek dne 5. t. m. ob 16. uri popoldne iz hiše št. 5 v Zidovski ulici na pokopališču pri Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo služile v več cerkvah.

Drega ranjka bodi priporočena v blag spomin in molitev. Ljubljana, 4. avgusta 1919.

Žalujoci ostali.

Marija

včeraj ob 8. uri zv. v 3. letu odšla med nebeške krilate.

Pogreb nepozabne se vrši jutri ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti na farno pokopališče.

Borovnica, dne 3. avgusta 1919.

Žalujoci rodbrina: Kesslerjeva.

Zahvala.

Ob priliki smrti našega dobrega strica in svaka, gosp.

Frana Grilca

se najtopleje zahvaljujemo p. t. pogrebnemu zavodu za lep, časteč pogreb kakor tudi c. uradništvu za krasen venec.

Nadalje prisrčno zahvala slav. pevskemu društvu „Ljubljanski Zvon“ za glasljive žalostinke in vsem ostalim za časteče spremstvo.

Žalujoci ostali.

služkinjo

Iščem za vsa hišna opravila; plačilo po dogovoru. Služba je trajna, seveda ako bude dotičnica poštena in zanesljiva. — Ponudbe na inšpektorja v finančnem ministrstvu gosp. Zivadinovića na oglu Balkanske in Pajsijeve ulice št. 2 v Belgradu.

Na prodaj je

Hiša z dvoriščem v sredini Belgrada, pripravna zlasti za denarne zavode in trgovino. Hiša ima 7 sob za stanovanje in 2 predsobi, kopalno sobo, 2 kuhinji, pralnico, drvarnico, klet, 2 stranišči, shrambe, vrt in zasebno dvorišče. Dolga je pri Upravi Fondova 13.500 dinara v zlatu. Prodajna cena 75.500 din. v zlatu zveneč denar ali 208.000 din. v srebru. Obrniti se je na lastnika v Belgrad na oglu Boizanska in Pajsijeve ulice št. 2.

Naročajte „Slovenca“!

Naznanilo.

Cast. gg. naročnikom kakor tudi slav. občinstvu sploh naznanjam, da opustim s 1. t. m. svojo brivnico Pod Trančo 1 (zraven čevljarstva mosta). — Izrekom tem potom vsem posebno pa stalnim naročnikom za cenj. zaupanje oz. trajno naklonjenost **prisrčno zahvalo!** — Obenem naznanjam, da bom obstoječo **trgovino lasničarskih izdelkov in toaletnih potrebščin** istotam še naprej vodil in se tudi nadalje najtopleje priporočam.

STEFAN STRMOLI, Ljubljana, Pod Trančo št. 1.

Rezan in okrogel les

tramove — drva — oglje, kupuje vsako množino „DRAVA“, lesna trgovska in industrijska družba z o. z. v Mariboru.

Domača tvor-

nica perila d.d.

Zagreb, Jelačićev trg št. 2, II. nadstr.

nudi samo na debelo

moške srajce, spodnje hlače, mehke ovratnike in drugo moško perilo.

Naročbe se izvršujejo po povzetju z obratno pošto.

Žensko zdravilišče

državne toplice Dobrna pri Celju (preje Neuhaus bei Cilli, Steiermark) — vrelec izredno bogat na radiju in ogljikovi kislini. Maj — oktober.

Javna dražba

uprežnih konj

V četrtek, dne 7. avgusta t. l. popoldan od 3. ure dalje se bodo prodajali na javni dražbi v Ljubljani na Zelenem bribu vprežni konji.

OKLIC. A I 450/19-10

Dne 7. avgusta t. l. ob 9. uri dop. se bo vršila v pritličju hiše št. 9 Pred Skofijo v Ljubljani

preselovljna javna dražba

pohištva, kuhinjske opreme, obleke, perila in živil. Reči se zamorejo ogledati med 9. in pol 10. uro dopoldne navedenega dne pred početkom dražbe.

Okrajno sodišče v Ljubljani, odd. I. dne 30. julija 1919.

Františka Fon roj. Kromar naznanja v svojem in v imenu vseh ostalih sorodnikov srcepretrusujočo vest, da je njen iskrenoljubljani, nepozabni soprog ozir. sin, brat, svak, zet, bratranec in stric, gospod

Leopold Fon

trgovec

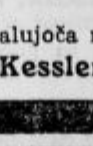
danes dne 4. avgusta t. l. ob 1/2 6. uri zjutraj nenadoma preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek dne 5. avgusta t. l. ob polu 6. uri popoldne iz hiše žalosti Sv. Petra cesta št. 23 na pokopališču k sv. Križu.

Priporočamo ga v blag spomin!

V Ljubljani, dne 4. avgusta 1919.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Globoke žalosti potrti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša ljubljena, nepozabna hčerka oziroma sestra

Marija

včeraj ob 8. uri zv. v 3. letu odšla med nebeške krilate.

Pogreb nepozabne se vrši jutri ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti na farno pokopališče.

Borovnica, dne 3. avgusta 1919.

Žalujoci rodbrina: Kesslerjeva.

Ob priliki smrti našega dobrega strica in svaka, gosp.

Frana Grilca

se najtopleje zahvaljujemo p. t. pogrebnemu zavodu za lep, časteč pogreb kakor tudi c. uradništvu za krasen venec.

Nadalje prisrčno zahvala slav. pevskemu društvu „Ljubljanski Zvon“ za glasljive žalostinke in vsem ostalim za časteče spremstvo.

Žalujoci ostali.

Hotel prve vrste v Belgradu se da v najem.

Uprava Belgradske zadruge oddaja v najem svoj hotel »Bristol« kateri se nahaja v Belgradu v zadružni palači med ulicami: Karadjordjeve, Hercegovačke, Zvorničke in Sv. Nikolskog trga v neposredni bližini železniške in parobrodne postaje.

Hotel ima okoli 60 sob za potnike, dve jedilni sobi, restavracijo, lift in vse ostale prostore, potrebne v modernem hotelu.

Hotel se odda: brez opreme, v tem slučaju mora zakupnik dostaviti vso opremo, ki je primerna za hotel prve vrste; odda se pa tudi z opremo vendar brez posteljnine, preprog in kavarniške posode. Ponudbe z označbo, ali se želi hotel vzeti v najem z ali brez opreme in po kaki ceni, je oddati naravnost upravi zadruge v Belgradu najkasneje do 15. avgusta t. l.

Belgrad, 29. julija 1919.

Uprava
Beogradske zadruge.

Mlatilnice za ročni in vrtilni pogon, vrtila (gepelne) čistilnice, trijerje, slamoreznice za pogon z roko in silo, sadne in vinske stiskalnice, sadni mlini, brzoparilniki, stiskalna ce za seno in drugi poljedelski stroji so vedno v veliki izbiri v zalogi.

FRANC HITTI, Ljubljana, Martinova cesta 2
edina zaloga poljedelskih strojev tovarne UMRATH & COMP.

Živež in krma za Nemško Avstrijo!

Dolgoletna, protokolirana tvrdka za dobavo živeža, ki je z vsemi večjimi konzumnimi organizacijami stalno v trgovski zvezi, išče ponudbe zmožnih izvoznih tvrdk ali ekonomov oziroma kmetijske zveze na lasten račun ali tudi po zastopstvu proti proviziji.

Ponudbe izvozne dovoljenih predmetov je poslati na Wa 634 Viljem Judem, Dunaj IX, Waag. 54. Brzjav: Judem, Dunaj, Strudhof.

Dobro vpeljani zastopnik

se išče od prvovrstne in zmožne hiše za voščene in nevoščene umetne cvetlice in peresa za vence in dekoracije. — Ponudbe pod šifro:

Grazer Kunstblumenfabrik 478 a

na Kienreichovo anončno ekspedicijo, Gradec, Sackstrasse.

GOSPODARSKA ZVEZA V LJUBLJANI

priporoča svojo veliko zalogo zajamčeno

PRISTNIH VIN

osobito: 10% staro ogersko, letnik 1917

10% banaško, letnik 1918 brez kisline,

nadalje štajerska, hrvaška in dolenska

vina, po najnižjih cenah v lastnih posodah.

Vina so dobro obležana in prevzame gospo-

darska zveza glede pristnosti vso odgovornost.

Kranjska deželna podružnica nižjeavstrijske deželne

življenjske in rentne zavarovalnice

se je preselila

z Marije Terezije ceste št. 12 — na

Dunajsko cesto št. 17, I. nadstr.

(Medjatova hiša),

4549

Moko

ližol, koruzo, oves prodaja iz skladišča na debelo M. Dimić, Zagreb, Jurišićeva ulica 24. Tel. 19—16.

Sprejmeta se

dva pridna hlapca

proti dobri hrani in plačilu. Košenina, Kolodvorska ulica 6, od 12 ure naprej.

Odda se po ugodni ceni, dobro ohranjen

pisalni stroj

Stroj se lahko pogleda v pisarni tvrdke Kmet & Komp. na Marije Terezije cesti št. 8.

Pisarniške mize

proste, kakor tudi najfinejše izvršbe pri Brata Sever. zaloga pohištva in tapezniška delavnica, Ljubljana, Kolizej

Brezove metle

kupim vsako množino. — IVAN N. ADAMIČ, LJUBLJANA.

DRVA

cele vagone in tudi na m² oddaja GOSPODARSKA ZVEZA v Ljubljani.

Kupujem staro lito železo

vsako množino. —

Ponudbe pod šifro „Lito železo“ na upravo „Slovenca“.

»LADA« laboratorij za kozmetiko in higijeno žena in otrok Zagreb, trg I br. 15 priporoča:

»Ladol« voda za usta in zobe.

»Lada« prašek za zobe.

»Lada« mazilo proti potenju nog, rok in pod pazduho.

Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah. Iščejo se zastopniki.

VREČE

rabiljene, v vseh velikostih se oddajo.

Vprašanja z navedbo porabe na

Eltbogen, Dunaj

XX. Jägerstr. 29.

Pravo žolto domače

milo za pranje

1 kg K 14.—, 1 za-

bojček okoli 3 1/2 kg

franko K 49.— po-

šilja po povzetju

zavod za eksport.

M. JÜNKER, ZAGREB,

št. 39, Metrijska ul. ca 3. III.

Z naročilom se prosi poslati tudi

polovico zneska.

!! KONJAK !!

Pri slabostih vsled starosti, težkočah v

želodcu, pešanju moči je star

vinski konjak

pravo življenje vzbujajoče sredstvo

Dve politerski steklenici pošlje z za

bojem vred za 60 K franko BENEDIKT

HERTL, veleposelnik, grad Golič pri

Konjicah, Štajersko.

BUSINESS WITH ENGLAND

firms wishing to buy British Goods send Your orders to:

STEINMANN - BEZENCENET

34 Fenchurch Street . . . London E. 3 C. (O.F. 14370 Z.)

Mlatilnice,

vrtila, čistilnice, slamoreznice, mline za moko in sadje, pluge, brane, transmisijske droge za vretena in vse poljedelsko orodje ima v zalogi stara domača trgovina z železnino

Fr. Stupica v Ljubljani
Marije Terezije cesta št. 1.

Julij Meinl, Ljubljana.

Kava
Gaj
Gokolada
Kakao
Sardine
Kondenz.
mleko
Malaga

Rum
Konjak
Likerji
Marmelada
Keksi
Riž
Trapistovski
sir

Fino
francosko
olje
primitivna
v dozah
po 12 1/2 kg
in odprto.

Razpošilja se
po celem SHS kraljestvu
od 5 kg naprej.

Komisija za stvarno demobilizacijo v Ljubljani

razpolaga še s sledečimi

automobili

nahajajočimi se:

- 3 tonski Nesseldorfer A XI 458 v Lescah pri pivovarni, cena 6700 K.
- 3 tonski Marta A X 272 v Lescah pri kolodvoru, cena 8700 K.
- 2 tonski Spa A XVIII 179 v Tržiču pri pošti, cena 10.000 K.
- 1 1/2 tonski Fiat v Kamniku, v smodišnici, cena 10.000 K.
- 2 tonski Büsing A VII 833 v Domžalah pri Krtini, cena 7500 K.
- 3 tonski Nesseldorfer B IV 58 v Trebnjem na dvorišču gostilne Pavlin, cena 15.500 K.
- 2 tonski Fross & Büsing na Vrhniki, dvorišče g. Lenarčiča, cena 2000 K.
- 3 tonski Nesseldorfer na Vrhniki v pivovarni, cena 9000 K.
- 3 tonski Büsing-Danubius A XI 492 v Kamniku, v smodišnici, cena 5000 K.
- 3 tonski Fross & Büsing v Gorenji vasi pri Škofjiloki, cena 3000 K.
- 2 tonski Fross & Büsing A VII 835 v Škofjiloki pred mestno klavnico, cena 7000 K.
- 3 tonski Nesseldorfer B IV 49 v Borovnici, cena 2500 K.
- 3 tonski Praga A XII 270 v Sovodnjah pri Zireh, cena 2000 K.
- 2 tonski Waf A IV med Lukovico in Trojanami, cena 1300 K.

Interesentje se opozarjajo na pogoje razglašene v listih 10. maja t. l., ki se glase: 1. Komisija za stvarno demobilizacijo si pridržuje pravico dodeliti tudi nižjim ponudnikom, ako je isti ozira vreden. 2. Kupec sme avtomobil prodati šele po preteku 2. let brez dovoljenja deželne vlade, v kar se pismeno obveže. 3. V slučaju potrebe ga mora staviti voj. oblastim v teku 48 ur na razpolgo proti postavni odškodnini. Pismene ponude je poslati do 14. avgusta t. l. na avtomobilni referat v Ljubljani, hotel Ilirija. — V ponudbi je navesti ponudbeno ceno, v kakšne svrhe se ga bo rabilo in natančen naslov ponudnika.

Proda se:

1. Lokomobil

system Wolf-Magdeburg Buckau, vročeparni stroj z visokim pritiskom, z 20 m visokim dimnikom iz pločvine in parnim kotlom 17-85 m³ kurilne (ozir. vodne) površine, 12 atmosfer nadpritiska, maksimalne moči 75 PS in 240 tur na minuto.

2. Parni kotel

system Bouilleur, 235 m³ kurilne površine, 6 atmosfer pritiska, obstoječ iz zgornjega in spodnjega kotla, delan iz la Martinovega jekla.

Oboje se lahko ogleda na licu mesta v tovarni za usnje Carl Pollak, Vrhnika; pismene ponudbe pa naj se pošljejo na naslov

Carl Pollak, Ljubljana.